

Tyves adfærd og beslutninger

En kvalitativ undersøgelse af tyves adfærd og beslutningsproces før, under og efter et indbrud

Det Kriminalpræventive Råd
og Bo trygt

Rapport 2022

Tyves adfærd og beslutninger

En kvalitativ undersøgelse af tyves adfærd og beslutningsproces før, under og efter et indbrud

Undersøgelsen er gennemført for Det Kriminalpræventive Råd og finansieret af Bo trygt, der er en indsats skabt af TrygFonden og Foreningen Realdania i samarbejde med Videncentret Bolius og Det Kriminalpræventive Råd.

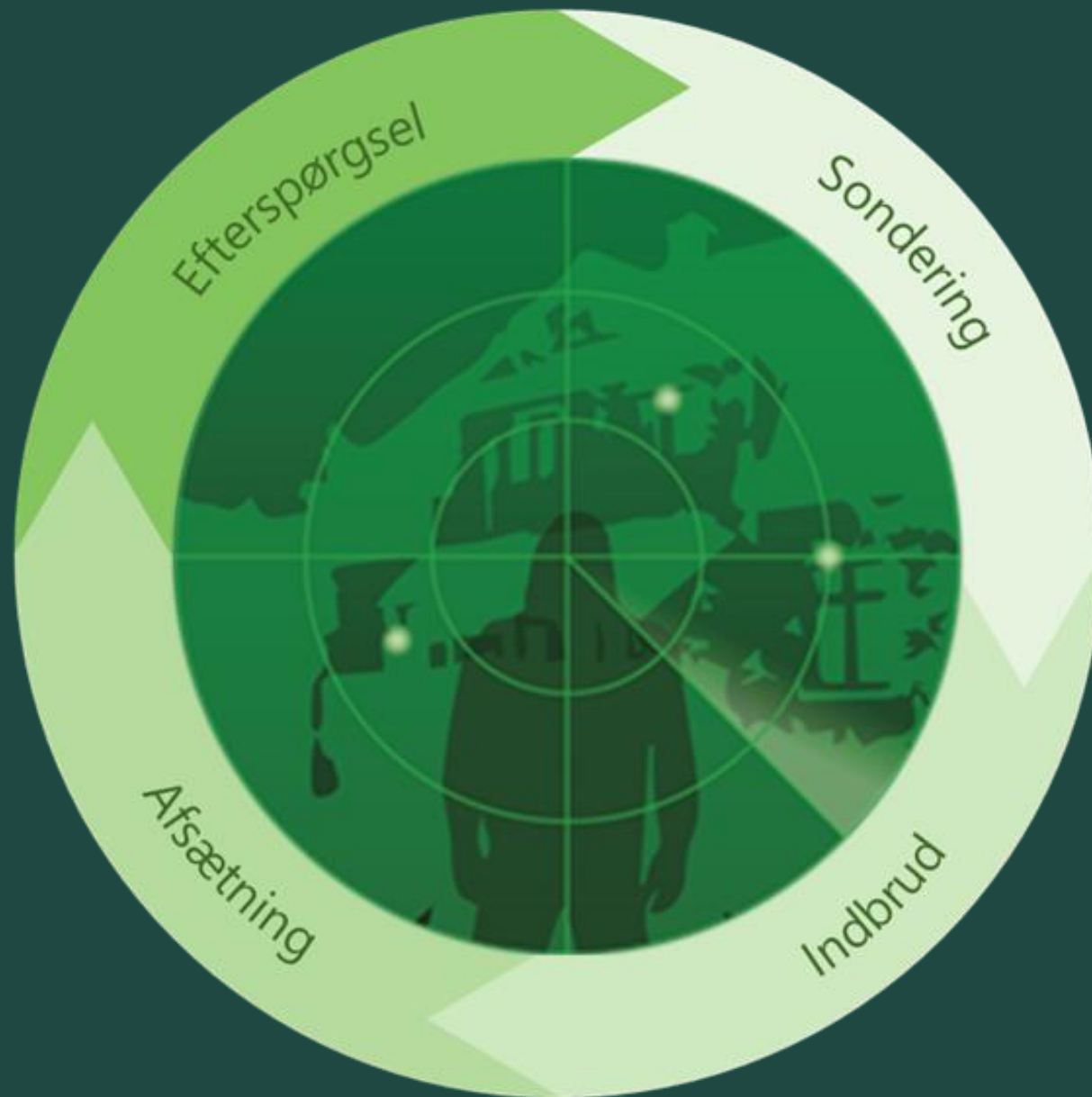
Undersøgelsen er gennemført af NIRAS, som alene har ansvaret for projektets gennemførelse, resultater og analyser.

Undersøgelsen har nydt godt af perspektivering og input fra en følgegruppe bestående af:

- Hans Peter de Place, Det Kriminalpræventive Råd
- Peter Kruize, Center for Kriminalitetsanalyse
- Ronni Vincens Norring, Rigspolitiet
- Trine R. Sode, Videncentret Bolius

Ingen af disse kan dog drages til ansvar for undersøgelsens resultater.

Forfatter: Gertrud Øllgaard, NIRAS
Maj 2022
ISBN: 978-87-929666-68-1

Indhold

1	Indledning	Side 4
2	Hovedresultater	Side 6
3	Metode og datagrundlag	Side 9
4	En livsform drevet af indtjening, spænding og kompetencer	Side 9
5	Indbrudsprocessen	Side 14
	I. Efterspørgsel	
	II. Sondering	
	III. Indbrud	
	IV. Afsætning	
6	Den danske smag fremmer indbrud	Side 35
7	Forebyggelse i hele indbrudsprocessen	Side 39
8	Litteraturliste	Side 43

Tyven peger på den høje hæk og fortæller, at den vil give god arbejdsro til en indbrudstyv

1

Indledning

Dette kapitel indeholder en kort præsentation af undersøgelsens baggrund og formål samt rapportens opbygning.

Tyven stopper op og peger på det stillads, som vil lette adgangen til have og hus bag hækken.

Indledning

Denne rapport beskriver resultaterne af en kvalitativ undersøgelse af indbrudstyves adfærd og beslutninger, som NIRAS har gennemført for Bo trygt, der er et initiativ skabt af TrygFonden og Realdania i samarbejde med Bolius og Det Kriminalpræventive Råd.

Bo trygt arbejder for at reducere antallet af indbrud i danske hjem og samtidig mindske danskernes bekymring for indbrud. En del af denne indsats er at indsamle ny viden, der kan bidrage til målrettede indsatser mod indbrud og fremme indbrudsforebyggelsen i Danmark.

Indbrud i danske boliger

Antallet af indbrud i danske hjem steg voldsomt fra 2006 til 2009 og har samtidig været markant højere end i vores nabolande (Sverige, Norge og Tyskland).

I 2009 toppede antallet med 49.000 anmeldte indbrud i danske boliger (Kruize og Sørensen 2017). Siden da er antallet faldet støt år for år frem til 2021, hvor Danmarks Statistik har opgjort i alt 14.907 anmeldte indbrud i boliger.

Corona-epidemien har yderligere skubbet til de seneste års fald, fordi den har holdt folk hjemme (Kruize og Kyvsgaard 2021).

Udviklingen peger på, at det er vigtigt fortsat at fastholde og udvikle indsatser for at mindske antallet af indbrud. På trods af den positive udvikling er indbrudsniveauet i Danmark højt sammenlignet med vores nabolande.

Behov for ny viden om tyves beslutningsproces

Dokumentation og indsamling af ny viden om indbrud og indbrudsforebyggelse er en vigtig del af Bo trygts arbejde for at nedbringe antallet af indbrud i danske hjem og samtidig mindske danskernes bekymring for indbrud. Flere undersøgelser har givet en god viden om hvilke typer boliger og boligkvarterer, der typisk er udsat for indbrud, og hvornår de sker (Friis m.fl 2019). På den baggrund har Bo trygt og Det Kriminalpræventive Råd ønsket en kvalitativ undersøgelse af de tanker og rationaler, der ligger til grund for indbrudstyves handlinger og indbrudsmønstre.

Hvad er det, der får indbrudstyvene til at handle, som de gør? Og kan den forståelse for tyvenes adfærd og beslutningsproces før, under og efter et indbrud give ny inspiration til indbrudsforebyggende rådgivning og kommunikation? Det er de spørgsmål, som denne rapport bidrager til besvare.

Rapportens opbygning

På de følgende sider gives først en kort sammenfatning af undersøgelsens hovedresultater, hvorefter undersøgelsens metode og datagrundlaget - 11 tidligere indbrudstyre - præsenteres. Undersøgelsens resultater beskrives herefter i tre kapitler. Først en præsentation af de vigtigste motiverende drivkræfter i indbrudstyvenes livsform. Dernæst rapportens hovedkapitel, som præsenterer fire trin i indbrudsprocessen og viser, hvad der er på spil for tyvene i hvert af de fire trin. Efter dette følger et kapitel om tyvenes og danskerne smag for design. Rapporten afrundes med en opsamling af de opmærksomhedspunkter, som undersøgelsen peger på i forhold til indbrudsforebyggelse.

I rapporten citeres indbrudstyvene løbende, dels som korte illustrationer af undersøgelsens resultater og dels i lidt mere udfoldede udsagn, der afslutter hvert kapitel.

Rapportens fotos stammer primært fra et GoPro kamera, som indbrudstyre bar på hånden under besøgene i to villakvarterer.

②

Hovedresultater

Dette kapitel giver en kort sammenfatning af resultaterne af den kvalitative undersøgelse af indbrudstyves adfærd og beslutningsproces før, under og efter et indbrud.

På indbrudsrejse med en tyv

Hovedresultater

Denne kvalitative undersøgelse giver indsigt i tyvenes motivation for at begå indbrud, hvordan indbrudsprocessen foregår og tyvenes særlige interesse for bestemte genstande. Disse hovedresultater sammenfattes her.

Indbrudstyve motiveres af indtjening, spænding og kompetencer

Indbrudstyve laver ofte deres første indbrud som børn eller unge. Når det bliver til flere indbrud, er de drevet af både spændingen ved at foretage noget ulovligt og af udsigten til indtjening. De indbrudstyve, der laver mange indbrud, har udviklet en afhængighed af både spændingen og den indtjening, som ofte er nødvendig for at finansiere det misbrug, som er en del af de fleste af disse indbrudstyves liv.

Undervejs udvikler og forfiner succesfulde indbrudstyve deres kompetencer til at spotte, skaffe sig adgang til og afsætte ting fra danske boliger. De kompetencer handler grundlæggende om at komme tæt på befolkningens boliger og værdier, mens de i hele processen sørger for at holde sig på afstand af beboerne, naboerne og politiet. Under indbrud spiller kompetencer og spænding sammen og giver tyvene en risikovillighed i forhold til at forsøge at bryde ind i sikrede huse, at afbryde alarmer og overvågning og lave hurtige indbrud, inden vagter, politi og beboere, der er tilkaldt af alarmer og overvågning, når frem.

I forhold til at møde og blive set af beboere og naboer løber indbrudstyvene dog nødt til at tage en risiko. Beboere, der er hjemme, og naboer, der holder øje, er det mest demotiverende for indbrudstyve, når de har udset sig et hus med mulighed for indtjening.

Et indbrud er en del af en proces i fire trin

Den kvalitative undersøgelse af indbrudsprocessen viser, at et indbrud er en del af en proces, der består af fire trin, som alle har afgørende betydning for, om der finder indbrud sted i danske hjem. Det konkrete indbrud i boligen er det skridt i indbrudsprocessen, som tyvene bruger kortest tid på – ofte kun 5-7 minutter og kortere tid, hvis der er aktiv overvågning og alarm.

Indbrudstyvenes håndteringer af de få minutters indbrud hænger uløseligt sammen med deres håndtering af de foregående skridt. For det første deres kendskab til hvilke ting, der efterspørges på hælmarkedet. For det andet deres digitale og fysiske sondering af boliger og boligkvarterer for efterspurgt ting og indbrudsmuligheder. Endelig kræver et succesfuldt indbrud et sidste afgørende skridt: Afsætningen af tingene, som for tyvene er det mest udfordrende og risikable skridt i den samlede indbrudsproces.

Undersøgelsen giver indblik i alle fire skridt i indbrudsprocessen og viser samtidig, hvordan alle fire trin er vigtige at være opmærksomme på, hvis man vil forstå tyvenes adfærd og mulighederne for at reducere antallet af indbrud i danske hjem.

Indbrud begynder og slutter på markedet

Uden efterspørgsel og afsætning giver indbrud ingen indtjening, og indbrudstyvenes motivation og livsform mister sin mening og falder fra hinanden.

Indsatsen for at reducere indbrud i danske boliger kan med fordel øge opmærksomheden på den samlede indbrudsproces og tyvenes marked. Indbrudsprocessen vidner om, at der er et behov for at synliggøre, at indbrudsforebyggelse er et fælles ansvar, fordi indbrudsprocessen begynder med, at der er efterspørgsel efter tyvenes varer og slutter med, at de bliver afsat.

Hovedresultater (fortsat)

Her er det væsentligt at fremme en fælles viden og forpligtelse til at tage stilling til potentielt stjålne varer blandt sælgere og købere af brugte varer. Hvis erkendt såvel som uerkendt køb af hælervarer undermineres, bliver det meget mindre attraktivt at være indbrudstyv.

For at tage hele indbrudsprocessen alvorligt i forebyggelsen er det nødvendigt at mobilisere medborgerskabet i forhold til at stoppe indbrudsprocessen – på samme måde, som der har været fokus på at mobilisere naboskabet som et middel til at stoppe indbrud i det konkrete hus.

Den danske smag bidrager til et højt indbrudsniveau

Hvorfor er indbrudsniveauet i Danmark højere end i vores nabolande? Undersøgelser peger på, at en vigtig årsag er, at en relativ stor andel af befolkningen bor i parcelhuse, som er tyvenes foretrukne indbrudsmål (Kruize 2017). Denne forklaring bekræftes i denne undersøgelse, som viser, at tyvene kun i helt særlige tilfælde bryder ind i lejligheder, og stort set kun laver indbrud i forskellige former for énfamiliehuse. Nærværende undersøgelse af indbrudsprocessen peger også på en yderligere forklaring på det høje indbrudsniveau i Danmark: Indretningen af danske boliger er præget af, at mange danskere er fælles om at have smag for en række ikoniske danske designermøbler – "Koglen", "Ægget", "Bamsestolen", "Corona stolen", PK24 " m.fl.

Indbrudstyvene oplever, at der er stor efterspørgsel efter de samme designermøbler, og de spotter dem hurtigt under deres digitale og analoge sonderinger af boliger.

Tyvene tager ofte designermøbler som noget af det første, når de bryder ind i boligerne. Derudover har de danske designermøbler den fordel, at tyvene kender prisniveauet, og de er lette af prissætte og afsætte i forhold til hælerne.

Det er oplagt at kaste lys over tyvenes interesse for dansk design og sætte særligt fokus på efterspørgslen. Tyvenes smag for dansk design er en vigtig indgang til at kommunikere og rådgive om hæleriets betydning for det høje antal af indbrud i Danmark.

3

Metode og datagrundlag

I dette kapitel beskrives undersøgelsens metode og datagrundlag. Her redegøres for de kvalitative metodiske greb og analysen af data. Undersøgelsens datagrundlag - 11 tidligere indbrudstyre - præsenteres.

Når tyvene befinder sig i realistiske indbrudsomgivelser bliver det oplagt for dem at sætte ord på de overvejelser og handlingsmuligheder, som afgør, om de bryder ind.

En kvalitativ undersøgelse af indbrudsrejsen

Den kvalitative undersøgelse er gennemført i perioden fra august 2020 til marts 2022. Undersøgelsen bygger videre på resultaterne af en tidligere NIRAS undersøgelse *20 tyve* (NIRAS 2014), men går tættere på indbrudsforløbet samt tyvenes adfærd og beslutningsprocesser.

Kvalitative metodiske greb

Undersøgelsens kvalitative dataindsamling bygger på to sammenhængende metodiske greb.

Begge metodiske greb går tæt på tyvenes adfærd og får dem til at forholde sig til helt konkrete trin i indbrudsprocessen, mens de beskriver, hvad der fik dem til at handle, som de gjorde, igennem hele indbrudsprocessen.

Metoderne er tilrettelagt, så de tidligere indbrudstyve på flere forskellige måder bringes til at forholde sig til konkrete handlinger, beslutninger og situationer før, under og efter de indbrud, som de har begået.

Indbrudsrejser

Det første metodiske greb i denne undersøgelse er indbrudsrejser med tidligere tyve, som deltog i dels interview om deres forberedelse og planlægning af indbrud, dernæst en guidet tur med situationsinterview og observationer af indbrudsmuligheder og forhindringer i et boligkvarter. Under de guidede ture blev de tidligere tyve udstyret med et GoPro kamera, som de bar på hånden, så de kunne udpege, hvad de som tyve bemærkede.

Dette fungerede godt til at opfange tyvenes tanker og overvejelser. Men når tyvene blev optaget af at forklare, svare på spørgsmål og se sig omkring var det vanskeligt samtidigt at holde kameraet stabilt. NIRAS valgte derfor at prioritere forklaringerne, datakvaliteten og indsigterne. Rapportens foto stammer fra disse optagelser.

Indbrudsrejserne fik de tidligere tyve til at sætte ord på deres praksis, taktiske skridt og overvejelser før, under og efter indbrud. Det gjorde det samtidig muligt at følge, hvad tyvene i praksis var opmærksomme på og blev påvirket af, når vi bevægede os gennem kvartererne: Hvad der vakte deres interesse, fik dem til at stoppe op, undre sig og blive bekymrede.

To forskellige boligkvarterer – et i Værløse og et i Gentofte – har dannet rammen for fem fysiske indbrudsrejser. Boligkvarterne har været plaget af indbrud og er udvalgt i samarbejde med politi og grundejerforeninger.

For deltagerne – de tidligere tyve – i disse indbrudsrejser var det en forudsætning, at de havde været involveret i forpligtende resocialiseringsforløb og havde lagt livet som indbrudstyv bag sig.

Indbrudsrejseinterview

Da COVID-19 forhindrede rekrutteringen af flere tyve til de fysiske indbrudsrejser, blev de fysiske indbrudsrejser suppleret med indbrudsrejseinterview med seks indsatte tyve.

I disse interview blev vigtige observationer og indsigter fra indbrudsrejserne inddraget og yderligere belyst, kvalificeret og perspektiveret. Disse interview bragte de mere aktuelle indbrudserfaringer i spil, fordi deres indbrud i de fleste tilfælde var tættere på – både i tid og som en fremtidig mulighed.

Deltagerne i indbrudsrejseinterview havde alle overvejelser om at forlade livet som indbrudstyv og netop derfor valgt at bidrage. Flere af dem var dog tæt på det kriminelle miljø og optagede af deres anonymitet, navnlig når de fortalte om hælerne og de indbrud, som de ikke var dømt for.

Kulturanalyse

Undersøgelsens analyse tager tyvenes fortællinger alvorligt, men går bag om deres umiddelbare forklaringer og har fokus på at afdække centrale gennemgående adfærdsmønstre og drivkræfter.

Analysen afdækker det verdensbillede og de spilleregler, som præger tyvenes adfærd. Hermed har fokus været på at forstå den motivation og den livsform, der knytter sig til deres adfærd og beslutninger som indbrudstyv, og som derfor vil kunne genfindes hos flere tyve end disse 11.

En kvalitativ undersøgelse med 11 tidligere indbrudstyre

Som det gælder for alle andre befolkningsgrupper, følger tyvene ikke altid deres egne spilleregler, rationaler og fortrukne adfærd. Alligevel gælder det også for tyvene, at deres spilleregler påvirker adfærden det meste af tiden.

Det betyder, at der findes indbrudstyre, der har andre prioriteringer og opfører sig anderledes end undersøgelsen viser – analysen peger på forhold, der ligger til grund for de fleste tyves adfærd og indstilling det meste af tiden.

Medmindre andet er fremhævet, viser undersøgelsens resultater motiver, rationaler og adfærdsmønstre, som kan findes hos hovedparten af tyvene.

Den kvalitative undersøgelse er ikke repræsentativ, men har fokus på at opbygge en forståelse for, hvorfor tyve tænker og handler, som de gør i indbrudsprocessen. Formålet med dette er at give nye indsigter til indbrudsforebyggelsen - ikke at generalisere om alle tyves adfærd.

Rekrutteringen af tidligere indbrudstyre

Kriminalforsorgen i Frihed (KIF) havde givet tilsagn om at bidrage til rekrutteringen af de tidligere tyve, men COVID-19 forhindrede dem i at rekruttere mere end to tidligere tyve. De øvrige ni tidligere indbrudstyre er rekrutteret i samarbejde med High:Five, Kriminalforsorgens fængsler, Bo trygt og Det Kriminalpræventive Råd.

11 tidligere indbrudstyre

De 11 rekrutterede tidligere tyve er rutinerede tyve, der samlet set har erfaring med at begå indbrud i private boliger over hele Danmark.

Der er tyve, der har praktiseret i Jylland og på Fyn og Sjælland. Ingen af dem ved præcist, hvor mange indbrud de har begået, men de skønner hver især, at de har begået fra 50 og op til 2.000 indbrud. Alle har været dømt for kriminalitet, men ikke nødvendigvis for deres indbrud.

De 11 tidligere tyve er mænd i alderen 20 til 42 år. Gennemsnitsalderen er 29 år. De deltagende tidligere tyve deler mange demografiske kendetegn med de tyve, som optræder i statistikkerne (TrygFonden 2017). Her er der meget få kvindelige tyve (4 %). De fleste indbrudstyre er under 25 år, og meget få indbrudstyre er mere end 35 år.

Ingen af tyvene er repræsentanter for de østeuropæiske "indbrudsturister", som fylder en del i mediernes omtale af indbrudstyre. Disse skønnes at stå bag ca. 1/5 af indbruddene i Danmark (TrygFonden 2017).

De 11 tidligere tyve er også typiske indbrudstyre i den forstand, at de bryder ind i huse – villaer, enfamiliehuse, landejendomme, sommerhuse og nogle rækkehuse. De bryder typisk ikke ind i lejligheder, hvor de oplever, at de er alt for tæt på andre mennesker, og at det er meget vanskeligt at undgå at møde beboere.

De to tyve, der har brudt ind i lejligheder, henviste til særlige tilfælde, hvor de havde fået tips om særlige værdier.

På de følgende sider gives en kort præsentation af de 11 tyves indbrudserfaringer. Først de fem, der har bidraget til indbrudsrejsen i villakvarterne. Dernæst de seks, der har bidraget til indbrudsrejseinterview.

De tidligere indbrudstyre optræder anonymt ved et fiktivt fornavn og deres alder.

Interviewene var oftest præget af de tidligere tyves oprigtige ønske om at dele deres erfaringer og historie. De fleste deltagere gav da også udtryk for, at de deltog i undersøgelsen, fordi det blev en slags manifestation af, at de nu har lukket døren til den kriminelle verden og samtidig bidrager til indbrudsforebyggelsen og på den måde råder bod på de skader, de har forvoldt. Sebastian, Emil og Kevin udtrykker dette på hver sin måde:

Hvorfor jeg vil være med i undersøgelsen? - Jamen det bevidner endnu mere, at der ikke er nogen vej tilbage – jeg ødelægger jo mine egne muligheder Nu fortæller jeg om de ting, som jeg ellers aldrig ville fortælle til nogen andre end dem, jeg har gjort det med.

Sebastian, 32 år

Det er jo mit gamle fag. Det er fint at kunne dele lidt ud af det, jeg gjorde – hvis jeg kan gøre det sværere for andre. **Emil, 25 år**

Jeg kan ikke ændre det, jeg har gjort. Men det her kunne måske hjælpe med at stoppe andre – det er en eller anden form for samvittighedsgodtgørelse. **Kevin, 26 år**

Indbrudsrejser med fem forskellige tyve

Emil, 25 år, cirka 500 indbrud

Emil begyndte med at lave indbrud for at få penge til stoffer. Han befinder sig nu i åbent fængsel dømt for hæleri og våbenbesiddelse. Han fremhæver, han har fået nye værdier og vil stoppe med at lave indbrud. Han kunne tænke sig at blive konsulent inden for design for "jeg har jo en del erfaring med dansk design".

Bedste indbrud: Der, hvor han fandt et pengeskab med 32.000 euro.

Værste indbrud: Lavet i "herrebrandert", hvor han gik på toilettet og efterlod spor.

*

Nikolaj, 26 år, cirka 100 indbrud

Nikolaj har været dømt for lidt af hvert – salg af våben og syv indbrud. Han begyndte at bryde ind i sommerhuse af kedsomhed som barn. Han er flyttet fra den landsdel, hvor han var kriminel og har nu almindeligt lønarbejde.

Bedste indbrud: Han blev dømt for et "ret godt indbrud", hvor han fik designermøbler, som han mener, at han kunne få 750.000 kr. for "på gadeplan".

Værste indbrud: Han fandt ud af, at der var nogen hjemme og måtte skynde sig at stikke af. "Når man bliver overrasket af mennesker, så er det ikke så godt. Det kan man roligt sige."

Lucas, 28 år, mindst 400 indbrud

Lucas er nu i gang med en håndværkeruddannelse og begik sidste indbrud som 25-årig. Han havde inden da begået indbrud og været på stoffer i otte år.

Bedste indbrud: Han fortæller om at stå overfor at få fat i rigtig gode ting og vide, at: "Så tjener du boksen". Det var 250.000 kr. på en aften.

Værste indbrud: Han og makkeren havde brudt ind og fået samlet alt det, som de skulle have med videre. Men de vidste ikke, at en lydløs alarm var gået i gang, så da vagterne kom, måtte de "løbe fra det hele".

*

Rasmus, 36 år, cirka 100 indbrud

Rasmus har været i beskæftigelse, siden han for otte år siden kom ud af fængslet dømt for salg af euforiserende stoffer. Han er nu sygemeldt fra arbejdet. Han begik sit seneste indbrud for ni år siden

Bedste indbrud: Han fremhæver det indbrud, hvor han fik mest ud af det – 100.000 kr. Det var designermøbler "ægget, koglen og noget mere".

Værste indbrud: Han nævner, at det er et indbrud, hvor det viser sig, at der er nogen hjemme, og de må skynde sig ud igen.

Sebastian, 32 år, måske 500 indbrud

Sebastian begyndte at lave indbrud som 13-årig og er nu i udslusningsinstitution og ved at tage en ny uddannelse. "Jeg blev træt af alle de tabere, jeg løb rundt med – alle tog røven på mig, og jeg tog røven på alle – det hele var et stort fupnummer".

Bedste indbrud: Han brød ind og fandt smykker, guld, diamanter for hvad han forestiller sig må være 1,5-3 millioner kroners værdi – han og makkeren fik 10-25 % af den pris.

Værste indbrud: Han fremhæver det indbrud, som han er dømt for nu. Det udviklede sig til et dramatisk hjemmerøveri, hvor der viste sig at være mennesker hjemme.

Indbrudsrejseinterview med seks forskellige tyve

Oliver, 20 år, cirka 200 indbrud

Oliver var 11 år, da han begik sit første indbrud. Han er nu indsat dømt for bl.a. vold og tyveri. Han har et år tilbage i fængslet og planlægger at begynde på uddannelse.

Bedste indbrud: Et hus, som havde noget godt for indbrudstyre: Designermøbler, tasker mm. Han fik 35.000 kr. – (3-400.000 kr. i ny pris).

Værste indbrud: En landejendom, hvor beboerne vågnede, da de skulle bære stolene væk "og hr. og fru Danmark står sammen med mig" – "jeg stiller stolen og sprinter mod bilen".

*

Kasper, 21 år, nok 60-100 indbrud

Kasper begyndte at lave indbrud som 15-årig og er nu indsat dømt for indbrud, bedrageri, svindel, hæleri og vold. Han har fem måneder tilbage, inden han kommer på ud på prøve. Han er ved at uddanne sig og vil læse videre.

Bedste indbrud: Det, han er dømt for, fordi der var bamsestole, K22, special edition ph-lamper, kobberkogle, smykker, ure – en værdi på 450.000. Det blev sporet via politiets GPS på hans bil.

Værste indbrud: Han kom hjem med designervarer – Corona stolen, Svanen og Ægget – og så viste det sig, at det hele var "fake".

Niklas, 42 år, 4-500 indbrud som voksen

Niklas begyndte at lave indbrud som 9-årig. Nu er han prøveløsladt for en tidligere dom. Han har været på kontanthjælp i 4 år og samlet set i fængsel 8-9 år for indbrud, narko- og våbenbesiddelse, vold og tyveri.

Bedste indbrud: Et pengeskab med 250.000 kr. Altid godt med kontanter.

Værste indbrud: Det var hans familie. Hans moster og onkel. "Det har jeg det rigtig skidt med. Tænk jeg var så kold og kynisk, at jeg kunne finde på det".

*

Leo, 35 år, måske 40 stykker

Leo er prøveløsladt, efter han har siddet i fængsel 4½ år. Han er dømt for narko, tyveri, hæleri og var bandemedlem. Indbrud var en biting i hans kriminalitet. Han vil nu gerne hjælpe andre og advare mod det kriminelle liv.

Bedste indbrud: Der var guld for 15.000 kr., som han tog med fra indbruddet i deres sportstaske.

Værste indbrud: Nogen der kom hjem under hans indbrud, han fik dårlig samvittighed. Det er "den klammeste følelse, jeg har fået, når nogen kommer hjem".

Kevin, 26 år, cirka 150 indbrud

Kevin begyndte med indbrud som 17-årig. Han er nu dømt for "økonomisk kriminalitet" og har været ni måneder i fængsel, hvor han mangler at afsone ca. et år. Han har aftale med organisationen High:five om resocialisering, når han kommer ud på prøve.

Bedste indbrud: Et hus med mange designlamper og guldsmykker. Der var også en kasse under sengen, hvor beboerne havde samlet flere smykker, kreditkort og kontanter. Han og makkeren fik omkring 200.000 ud af det.

Værste indbrud: Et hus, hvor de ikke troede, at der var nogen hjemme. De bryder ind, men opdager så, at der er nogen hjemme. De skynder sig ud af hoveddøren, uden at blive opdaget.

*

Adam, 28 år, mere end 500 indbrud, måske 2.000

Adam er nu indsat et år for en ældre dom. Han var i arbejde før afsoningen og skal også arbejde bagefter. Han er dømt for hashhandel, indbrud og har levet af indbrud i perioden fra han var 17-25 år gammel.

Bedste indbrud: Han fremhæver generelt alle de mange gange, hvor han fik ting af høj værdi.

Værste indbrud: Når han har spildt sin tid og kommer tomhændet hjem helt uden "indtægter".

En livsform drevet af indtjening, spænding og kompetencer

Dette kapitel viser, hvordan indbrudstyves handlinger er motiveret af en følelse af spænding, en økonomisk indtjening og udvikling af særlige kompetencer.

Her kan man læse om, hvordan indbrudstyvenes beslutninger og adfærd er præget af samspillet mellem de tre motiver.

Tyven udpeger huset som velholdt og interessant. Han vil gerne ind bag hækken, der kan give ham arbejdsro for at se nærmere på, om han ret i, at der gemmer sig omsættelige varer, og at vinduerne er lette at bryde op.

Spænding, indtjening og kompetencer motiverer tyvenes handlinger

Indbrudstyvene begik deres første indbrud som unge (9-17 år), hvor de opdagede muligheden for at lave indbrud sammen med ældre søskende, venner eller bekendte i et misbrugsmiljø.

Spændingen som drivkraft

Tyvene fortæller på forskellige måder, hvordan de oplevede, at indbruddene gav dem en spænding ved både den ulovlige handling og udsigten til økonomisk gevinst. Tyvene beskriver, hvordan det gjorde det både tiltrækkende at være indbrudstyv og vanskeligt at lade være.

Det var så spændende. Jeg synes, jeg kunne snyde alle. Sebastian, 32 år

Pengene og spændingen fik mig til at bryde ind. Begge dele er svære at lægge bag sig. Oliver, 20 år

Følelsen af spænding er en vigtig motivation og drivkraft for både de enkelte indbrud og for hele livet som indbrudstyv. Sebastian og Niklas beskriver den følelse som afhængighed og et kick.

Det var en sport og ren adrenalin: Drikke alkohol og tage nogle stoffer, ud i en hurtig bil og lave indbrud. Jeg havde en god kammerat – så vågnede vi op og ringede til hinanden: Vi skal i gang nu ... jeg har bare lyst til at knække ind et eller andet sted. Vi grinte sammen – det var det vildeste kick. En slags afhængighed. Dag og nat tænkte jeg på, hvordan jeg kunne lave et knæk og få nogle materielle goder. Sebastian, 32 år

Dagen efter var jeg ude at lave indbrud igen, selvom jeg havde penge nok [et indbrud, der gav 250.000 kr. i kontanter]. Jeg var afhængig af at lave de skide indbrud. Niklas, 42 år

Spændingen er også forbundet med en risikovillighed, sådan som det også er beskrevet i en amerikansk undersøgelse af indbrudstyves adfærd (Wright og Decker 1994). Denne risikovillighed viser sig også som en drivkraft til at afprøve deres kompetencer i forhold til alarmer, vinduer, døre og indbrudshastigheder.

Indtjening

Spændingen er en gennemgående drivkraft gennem hele karrieren som indbrudstyv. Samtidig er der en tendens til, at indtjeningen ved indbrud bliver stadig mere vigtig og for flere også en væsentlig indtægtskilde, der finansierer både husleje, forbrug og det misbrug, som var en del af hovedparten af de aktive indbrudstyves liv.

Man tænker ikke over konsekvenserne, når man er ung, men så blev det også en levemåde, det var den måde, man tjente penge på. Adam, 28 år

Tyvene taler om indbruddene som deres job, karriere og levevej. Det viser sig også ved, at indtjeningen er en afgørende målestok for et indbruds succes. Som det fremgår af præsentationen af tyvene i metodeafsnittet, er det også typisk indtjeningen, som tyvene fremhævede,

når de skulle fortælle om deres bedste indbrud. Det indbrud, der havde givet den største indtjening, blev fremhævet som det bedste indbrud.

Spænding, indtjening og kompetencer motiverer tyvenes handlinger (fortsat)

Kompetencer

En vigtig forudsætning for indtjeningen er de kompetencer, som tyvene udvikler og forfiner gennem deres karriere og erfaring som indbrudstyve. 20-årige Oliver beskriver kompetencerne som en livserfaring, mens Niklas kalder det træning.

Det er mest livserfaring, der gør, du kan det. Du sidder tilbage og har lært det, ligesom i skolen: Til sidst ved du det hele om, hvordan man gør. Oliver, 20 år

Jeg har været godt trænet. Ingen vinduer er så sikre, at du ikke kan komme ind af dem. Så går du ind af taget eller gavlen. Niklas, 42 år

En god indtjening kræver gode kompetencer, og tyvene beskriver, hvordan de er blevet bedre og bedre til at bryde ind og betragter det som muligt at bryde ind i stort set alle huse, hvor de kan finde tilstrækkeligt værdifulde ting. Det handler om en slags faglig stolthed over de kompetencer, som de har udviklet, men det handler også om den allerede nævnte risikovillighed, hvor tyvene gerne udfordrer vinduer, alarmer og overvågning.

Tyvenes kompetencer omfatter håndværksmæssige kompetencer rettet mod at komme tæt på boliger og værdifulde ting, mens de holder afstand til beboere, naboer og politi, som de nødtigt vil møde og ses af. Dette viser sig hele vejen gennem den indbrudsproces, som beskrives i det følgende kapitel.

Tyvenes kompetencer er rettet mod at komme tæt på og skaffe sig adgang til boliger og værdifulde ting og samtidig holde afstand til beboere og naboer. De bruger kræfter på at aflæse beboere og naboers adfærd, så de slipper for at møde dem i forbindelse med et indbrud. Mødet med beboere og naboerne beskrives ikke som en positiv spænding, men som noget tyvene undgår. Dette kan også ses i præsentationen af tyvene (se metode og datagrundlag), hvor mange af tyvene fremhæver, at deres værste indbrud var et indbrud, hvor de blev overrasket af, at beboerne alligevel viste sig at være hjemme. Indbruddet var en fiasko og forbundet med negativ spænding, når de kom for tæt på beboerne, uanset om det førte til, at de blev fanget eller ej.

I tyvenes fortælling og adfærd spiller de tre drivkræfter – spænding, kompetencer og indtjening – sammen. Mister de bare en af de tre drivkræfter, smuldrer deres livsform som indbrudstyve.

Tætte indbrudsteams

Tyvene opererer normalt i faste makkerskaber på to, maksimalt tre personer. Soloindbrud beskrives som vanskeligere, mindre planlagte og ofte mere desperate, fordi et indbrud indeholder mange arbejdsopgaver – holde øje, bryde ind, tage hånd om alarmer og transportere tingene væk.

Tyvenes historier vidner også om, at en stor del af spændingen er social: Det, at de er sammen om at opbygge den intense nydelse ved at lave et indbrud. Dog oplever de, at flere end to personer kan skabe for megen opmærksomhed om indbruddet, ligesom nogle også nævner, at det er for mange at dele indtjeningen med.

En livsform

Denne undersøgelses indbrudsrejser bekræfter, at tyvenes erfaringer som netop tyve er blevet til en livsform, hvor de bevæger sig gennem verden, imens de skanner omgivelserne for ting, der kan give en indtjening (NIRAS 2014). De ser, bemærker og kommenterer spontant værdifulde og indbringende genstande – motorcykler, lamper, stole og huse – og samtidig begynder deres overvejelser om, hvordan de kan skaffe sig adgang til tingene. Desuden holder de øje med, hvornår beboere og naboer forlader deres huse og ting.

Citaterne fra flere forskellige tyve på side 18 vidner om, hvordan tyveriet bliver en livsform, hvor kompetencer, spænding og mulig indtjening er blevet en del af deres syn på verden.

En hektisk livsform præget af misbrug

For de fleste tyve var hash og stoffer som nævnt en del af livsformen. Det viste sig ved, at indbrud var en væsentlig måde at finansiere deres forbrug af hash og stoffer.

Spænding, indtjening og kompetencer motiverer tyvenes handlinger (fortsat)

Det viste sig også på den måde, at mange var lettere påvirket under indbruddet, for på en og samme tid at dulme nerverne og øge den positive spænding. Flere tyve peger da også på, at såvel tyve som hælere skal findes i misbrugsmiljøerne.

Det er også en hektisk livsform, hvor det er en svær balancegang at opretholde samspillet mellem kompetencer, spænding og indtjening over flere år. Behovet for indtjening og spænding har for tyvene en tendens til at blive øget gennem misbrug, livsstil og personlige udfordringer. Det udfordrer kompetencerne og livsformen for de 11 indbrudstyve og for mange andre indbrudstyve, hvis karrieren som indbrudstyv - med enkelte undtagelser - typisk brænder ud inden eller lige efter de fylder 30 år.

På den følgende side er samlet en række udsagn om tyvenes livsform og motivation.

Indbrudsforebyggelsen

Man kan med fordel se på, at indbrudstyve er drevet af såvel indtjening som spænding og kompetencer.

- Indtjeningsmuligheder er en forudsætning for, at der begås indbrud. Derfor er det vigtigt, at indbrudsforebyggelsen også målrettes tyvenes marked.
- Tyvene opbygger et engagement i at udvikle kompetencer, der kan overvinde indbrudsforebyggelse. De opbygger interesser og kompetencer, som gør, at de selv oplever, at de kan overvinde det meste sikring og bryde ind, hvor der er udsigt til tilstrækkelig stor indtjening. Dette kan være udtryk for en "faglig stolthed" og selvoveryurdering, men det påvirker alligevel deres adfærd, fordi spændingen betyder, at de ofte er villige til at gøre forsøget og indimellem opleve, at det lykkes.
- Det bedste værn mod tyvenes spænding og kompetencer er beboere, der er hjemme og naboer, der kan se og holde øje. De færreste tyve oplever positiv spænding eller forsøger indbrud, hvis de kan ses af naboer eller beboere.

Udadtil var jeg helt normal – troværdig, loyal. Jeg elskede det – det var mit call i livet ... troede jeg.

Sebastian, 32 år

*Man har en rute i hovedet måske 10 adresser, du skal se, som du har fra boligsiden. Så man altid har back ups og kører rundt og kigger på huse for at se, om de er hjemme. **Adam, 28 år***

*Det bliver en vane, hvad man skal kigge efter. Vi står op hver dag og går på arbejde. **Lucas, 28 år***

*Nu synes jeg selv, jeg har været i gamet længe. Det vil altid være i mit hoved. Jeg kan ikke lade være med at stoppe op og se på tingene – det er en arbejdsskade at holde øje. Hvis jeg ser et hus med et stort mellemrum mellem karm og vindue – det vil virkelig være nemt. Det er ikke min plan at fortsætte ... men man kommer jo nok lige gående og kan se tingene, så hvis man kommer i pengemangel, så ... Jeg har jo opbygget en sjette sans. **Oliver, 20 år***

*Jeg kigger stadigvæk ind af vinduer. Det er svært at lade være. Selv når jeg går med min lille søn, så går jeg og kigger efter de gode steder. (...) Jeg kan jo ikke stoppe med at se. Jeg ser efter ting med værdi. Det har jo været min profession. Og jeg har læst op på alt med dansk design. **Emil, 25 år***

*Tit og ofte skal man finde indbrudstyre i et misbrugsmiljø. Det var også mig – jeg kom i et hashmiljø, så møder man mange andre mennesker, så skal man hele tiden udvide sine grænser for, hvad der skal være vildere og vildere – hurtige penge, der skal dække et misbrugsbehov. **Nikolaj, 26 år***

*Det eneste, jeg kom til at tænke på i forhold til forebyggelse er, at tyvene skal vide, at folk bliver bange – det er mere personligt, end man regner med. Hvis jeg som tyv kigger i tv og hører om, hvor hårdt det er for folk, så kan det være, at min samvittighed havde ramt mig tidligere, end den desværre gjorde. **Kevin, 26 år***

Indbrudsprocessen

Dette kapitel beskriver, hvordan indbrudsprocessen består af fire trin, som det er vigtigt at være opmærksom på, hvis man vil forstå indbrudstyvenes adfærd, rationaler og fremgangsmåder.

Kapitlet afdækker særlige kendetegn ved tyvenes fokus og prioriteringer i hvert af de fire trin i processen:

- Efterspørgsel
- Sondering
- Indbrud
- Afsætning

For hvert trin præsenteres samtidig opmærksomhedspunkter til indbrudsforebyggelsen.

Tyven stopper op – han bemærker, at han kan komme om på den anden side af huset og se nærmere på det. Han undersøger, om det er en lampe eller en alarm, som han skal tage højde for?

En indbrudsproces med fire trin

Når man følger tyvenes indbrudshistorier og arbejdsproces, bliver det klart, at det konkrete indbrud i boligerne kun er et enkelt skridt i en mere omfattende indbrudsproces. Denne undersøgelse udpeger fire trin i indbrudsprocessen, som er illustreret i figuren til højre. Alle fire trin rummer essentielle dele i indbrudsprocessen, og det viser sig, at hvert af de fire trin er nødvendige at kunne håndtere for at være en succesfuld indbrudstyv.

Selve indbruddet er den mindste del

Indbruddet i boligen er den del af indbrudsprocessen, der tager kortest tid – ofte ca. 5-7 min. Kortere tid, hvis tyvene bliver afbrudt af alarmer mm.

Indbruddets succes er afhængig af de forudgående skridt – indsigt i hvilke ting, der er efterspørgsel efter, og sondering af oplagte og indbringende indbrudsmuligheder. Et vellykket indbrud er samtidig afhængig af den efterfølgende afsætning, som giver tyvene deres indtjening.

Hvis man vil forstå tyvenes arbejdsproces, er det vigtigt at tage højde for, hvad der er på spil i hvert enkelt af de fire trin i indbrudsprocessen.

Indbrudsforebyggelsen har længe haft et særligt fokus på den bolig, der udsættes for indbruddet: Hvad kan man gøre for at forhindre indbrud i boligen, hvordan kan man beskytte boligen og gøre det både svært og ikke attraktivt at bryde ind.

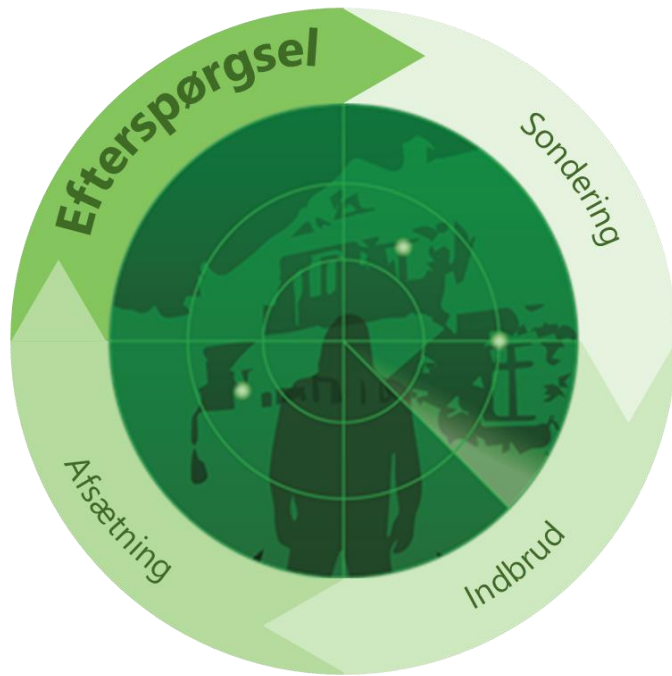

Et bredere perspektiv på forebyggelsen

Denne undersøgelse af indbrudsprocessen peger på, at der kan opnås en yderligere langsigtet indbrudshindrende effekt, hvis der opbygges en øget opmærksomhed på, at indbrud i boliger er uløseligt forbundet med tre øvrige skridt i indbrudsprocessen: Efterspørgsel, sonderinger og afsætning.

- Indbrudsprocessens første og sidste skridt handler om markedet, hvor tyvene afsætter deres varer og opnår deres fortjeneste. Denne undersøgelse bekræfter, at der er behov for at udvikle indsætter, der gør det vanskeligere at afsætte hælervarer (TrygFonden 2017).
- Oplysning om indbrudsprocessens fire trin giver et bredere perspektiv, som peger på, at befolkningen kan stoppe indbrud lidt længere væk fra deres egen hoveddør – hvis de får opmærksomheden og værktøjerne til at gøre det.

Trin 1: Efterspørgslen, der er forudsætningen for indbrud

Indtjeningen er som allerede nævnt en afgørende drivkraft i tyvenes livsform og i de enkelte indbrud. På den måde bekræfter undersøgelsen, at langt de fleste indbrud sker med videresalg for øje (Kruize 2020).

Indbrud finder kun sted, fordi tyvene ved, at der er en efterspørgsel efter stjålne varer. Lucas siger kort og præcist, hvorfor tyvene interesserer sig for efterspørgslen.

Man stjæler ikke noget, man ved, at man ikke kan komme af med. Lucas, 28 år

Kun når de finder kontanter, behøver de ikke at forholde sig til efterspørgslen.

At kende markedet

En væsentlig del af tyvenes kompetencer handler om at kende markedet: At vide hvilke varer, der er efterspurgt og lette at komme af med.

Alle mine ting har været solgt på 1-2 dage. Hvis den ene ikke vil have det, så vil den anden – jeg har fundet attraktive varer, som du ved, folk gerne vil have. Adam, 28 år

Nogle gange er den efterspørgsel en helt konkret bestillingsvare fra en borger eller hælér, der ønsker sig en bestemt ting til en lavere pris end markedsprisen. Der er også tyve, der har oplevet, at borgere bestiller indbrud for at få en forsikringsgevinst, som de så deler med tyvene.

Tyvenes kendskab til efterspørgslen rækker dog udover bestillingsvarer og er også drevet af, at de har udviklet et generelt markedskendskab, hvor de har opbygget viden om hvilke ting, der er lette at omsætte og giver en god indtjening. Det er tyvenes oplevelse, at efterspørgslen kommer fra alle samfundslag fra helt almindelige mennesker:

Det kunne være hr. og fru Jensen, som godt kunne tænke sig en svanestol eller et eller andet. Ganske almindelige borgerlige mennesker. Rasmus, 36 år

Andre tyve taler om "alle" og "hr. og fru Danmark", som efterspørger varer, de kan få billigere uden at bekymre sig om, at de er stjålne. Her er det særligt designvarer og bestemte designgenstande, tyvene finder lette at afsætte og prissætte.

Dette er en diskrepans i forhold til, at langt hovedparten af befolkningen angiver, at de aldrig har købt eller vil købe hælervarer (Heinskov m.fl. 2016 og Kruize 2020). Men ifølge Lucas er der alligevel mange, der køber tyvenes billige designvarer og på den måde holder indbrudsprocessen i gang og måske oven i købet selv blive offer for den tyv, de har købt fra.

Folk vil altid gerne have billige designvarer. Folk, de er flinke, når man leverer varerne De ved jo ikke, at det er tyve, de lukker ind – vi kan komme tilbage ugen efter og stjæle det, som vi har leveret og stjæle det, de ellers har. Lucas, 28 år

Trin 1: Efterspørgslen, der er forudsætningen for indbrud (fortsat)

Et sted mellem tyvene og befolkningens oplevelser af markedet må der være en gråzone, hvor der er en uerkendt efterspørgsel efter hælervarer.

De efterspurgte varer

Tyvene stjæler som nævnt kun ting, som de ved, de kan komme af med og kan komme hurtigt af med. Dette fremgår også af næste side, hvor vi har samlet nogle af tyvenes udsagn om efterspørgslen og dens betydning for de indbrud, som sker.

Der er to hovedkategorier af ting, som tyvene i denne undersøgelse oplever, der er efterspørgsel efter: Designermøbler og smykker/ure. Det er varegrupper, som er lette at afsætte, prissætte – som Oliver på 20 år siger: "Tingene har en fast pris", som folk i miljøet kender.

Derudover nævner de dyre designtasker, ligesom nogle indbrudstyre også tager bilnøgler og biler med, hvis det er oplagt. De fleste holder sig dog fra biler, som afsættes på et andet marked og kræver andre kompetencer end dem, der bruges i boligindbrud. At finde eller være blevet tippet om kontanter i en bolig er en let indtjening, som mange indbrudstyre drømmer om.

Elektronik og fladskærme er faldet i kurs blandt tyvene, som oplever, at de er svære at afsætte.

Tyvene afsætter de efterspurgte varer via faste aftagere – hælere, som sælger via deres netværk eller i deres egne butikker med indbo, smykker m.m. Digitaliseringen er også en del af tyvenes verden, og de holder øje med efterspørgslen på Facebook, DBA, auktionshuse og krypterede apps, hvor de ved, at de kan kontakte hælerne.

Afsætningen af varerne vender vi tilbage til, når vi har været igennem de to næste skridt i indbrudsprocessen – sondering og indbrud. Men det er værd at fremhæve, at tyve foretrækker kontanter og heller ikke handler via egen Facebookprofil. Tyvene undgår og finder veje uden om sikre betalingsformer.

På næste side fremgår udvalgte udsagn om de overvejelser, tyvene gør sig i forbindelse med efterspørgslen.

Indbrud kan forebygges ved at reducere efterspørgslen

Det første skridt i indbrudsprocessen er efterspørgslen – derfor er det vigtigt også at kaste lys over denne og rådgive om den i indbrudsforebyggelsen.

- Det er oplagt, at rådgivning og kommunikation har særligt fokus på de to varekategorier, hvorom tyvene fortæller, at efterspørgslen gør det let og lukrativt for dem at være indbrudstyre: Designervarer og smykker.
- Det vil også være oplagt at indlægge validerende procedurer, der gør det til en forpligtelse for både sælger og køber at sikre sig, at man ikke er en del af en hælhandel.

Som udgangspunkt har jeg jo næsten solgt det, inden jeg henter det. Alle folk vil gerne have designermøbler, og alle vil gerne spare..... Man kender én, som kender én, som har en tante, som gerne vil have en PH-lampe. Det sker på mund-til-mund basis, man har jo fået lavet sig et netværk. Nogen efterlyser også noget: Vi står lige og mangler, er det noget, der kan skaffes? – så hører jeg i omgangskredsen.

Rasmus, 36 år

Alle mine designerting har været solgt på 1-2 dage. Hvis den ene ikke vil have det, så vil den anden – det går let, når du har fundet attraktive varer, som du ved folk gerne vil have. Lucas, 28 år

Elektronik er ikke nogle penge værd, smykker har jeg ikke gidet, og du ved ikke, hvad de har, og hvad det er værd.. Adam, 28 år

Tingene har en fast pris. Det ved man i de miljøer Hvad tingene koster, er noget, man lærer, ligesom 2+2 er 4. Lige så stille. Med tiden får man så stor en omgangskreds, der kan aftage – der kan gå max to dage med at få det afsat. Men så er man uheldig, man plejer at komme af med det på en dag. Oliver, 20 år

Typisk blev vi tippet af en hælør, ellers ledte vi efter tingene – DBA, Facebook, sociale medier – og finder adressen og kører ud om aftenen for at se på: Hvor ligger huset og kan vi larme, hvad er det for nogle vinduer? Så kører vi hjem og aftaler et andet tidspunkt, hvor vi så knækker det. Sebastian, 32 år

Trin 2: Sondering efter synlige og tilgængelige værdier

En vigtig del af et indbrud er sonderingen, hvor tyvene udser sig nogle ting, en bolig og et kvarter og undersøger, om der er interessante ting, og hvordan de kan bryde ind.

Under sonderingerne har tyvene opmærksomheden rettet mod 1) om der er værdifulde, efterspurgte ting og 2) mulighederne og forhindringerne for at stjæle dem. Jo mere efterspurgte ting, jo længere går de for at overvinde og håndtere forhindringerne.

En skærpet opmærksomhed

Sonderingen er som nævnt en del af tyvenes livsform på den måde, at de altid skanner deres omgivelser for efterspurgte ting – den sondering følger med, hvor de færdes. Når de går tur med familien, er på lønnede job, besøger venner og familie m.m. Det er, som det fremgår af udsagnene om tyvenes livsform, beskrevet bl.a. som

”en vane, hvad man skal se efter”, ”jeg kan ikke lade være med at stoppe op og se efter tingene”, ”jeg kan ikke lade være med at se ind af vinduer. Jeg ser efter ting af værdi”.

Udover denne spontane sondering indgår der i indbrudsprocessen en målrettet sondering, hvor tyvene opsøger og undersøger indbrudsmuligheder. De sonderinger foregår både digitalt og fysisk.

Digital sondering

Digitaliseringen er som nævnt også en del af tyvenes verden. For de fleste af tyvene er en digital sondering en vigtig første del af processen. De holder navnlig øje med boliger via Boligsiden, ejendomsmæglere, medier og Facebook. De skanner efter værdifuldt og efterspurgt indbo. Samtidig kigger de nærmere på billedmaterialer for at undersøge, om der er alarmer, og hvor alarmerne er placeret i forhold til de varer, de ved, der er efterspørgsel efter.

De digitale sonderinger inkluderer ofte Google Maps, som også giver et indtryk af boligernes tilgængelighed for indbrud, eksempelvis om der er gode flugtveje, høje hegn og hække at gemme sig bag m.m.

Nikolaj beskriver et digitalt forarbejde, som mange af tyvene benytter sig af.

På nettet kan man se huse, der er til salg, så kan man se indretningen, og hvordan huset ser ud. Man kan se rundt omkring, slå adressen op og se på Google Maps: Hvordan det er rundt om huset – er der hække, noget man skal tage hensyn til fx et andet hus op ad. Altså Boligsiden, EDC og mange forskellige hjemmesider. Og Google Maps er nyttig. Nikolaj, 26 år

For flere af tyvene er Boligsiden og andre boligportaler en vigtig del af deres sonderinger, som giver en god indbrudsinspiration.

Trin 2: Sondering efter synlige og tilgængelige værdier (fortsat)

Flere tyve fremhæver ligesom Kasper, at man skal være forberedt på, at der kan komme indbrud, når man har vist sit hus og indbo frem på boligportalerne.

Der er en stor chance for, at der kommer indbrud, når man sætter sit hus til salg. Vi er mange, der sidder derinde og kigger med. Kasper, 21 år

Sonderingsbesøg i boligkvarterne

Den digitale sondering vil ofte være en opvarmning til et besøg med fysisk sondering, men der er også tyve, der går direkte til en fysisk sondering, hvor de kører eller går rundt i kvarterer, hvor de har fået tip om eller hvor de forventer, at husene rummer efterspurgte ting. Under den fysiske sondering undersøger de området og specifikke boliger.

Når man følges med tyvene, oplever man, hvordan de lynhurtigt bemærker efterspurgte ting som "designerlamper", "designmøbler" m.m. Det giver tyvene en vished om, at et indbrud vil give ting, der kan give dem en indtjening og en formodning om, at der er flere ting af tilsvarende værdi at komme efter.

Dyre, velholdte huse med dyre biler i indkørslen påkalder sig tyvenes opmærksomhed, uanset om de direkte kan se efterspurgte ting eller ej. De huse giver en forventning om, at der må være værdifuldt indbo, og at et indbrud vil give tyvene en god indtjening.

Nogle af tyvene fortrækker at køre rundt i kvarteret, så de ikke ses, mens andre "går en tur med hunden" og ser nærmere på kvarteret.

Mest kører vi rundt, så folk ikke kan se os – folk stiller det jo tit i vinduerne ... og lamperne er der lys i og så tænker vi – hvis der er en kogle, så er der også andre ting. Frederik, 21 år

Selve området – jeg kan gå en tur med en hund og se, om det er et område, jeg gider arbejde med: Er der mange folk og ældre, som går hjemme eller tager de fleste på arbejde. Rasmus, 36 år

At passe ind

Uanset om de er i bil eller til fods, så gør indbrudstyvene, hvad de kan for at passe ind under sonderingerne. Bilen og påklædningen skal ligne normale beboere og besøgende i området og ikke skille sig ud i de kvarterer, hvor de laver deres sonderinger.

Her benytter tyvene mange forskellige taktikker. De dækker tatoveringer til; de klæder sig mere som "kontor-Magnus"; de tager arbejdstøj på, så de ligner håndværkere; de tager festtøj på, så de ligner en, der er på vej til en fest i nabolaget; de leaser en bil, der kunne høre til i kvarteret, og netop ikke er en varevogn.

Opmærksomhed holder tyvene på afstand

Hvis tyvene oplever, at de bliver set, hilst på og tiltalt af områdets beboere, har de fået for meget opmærksomhed. De trækker sig tilbage og laver hverken yderligere sonderinger eller indbrud der efterfølgende.

Hvis en mand har lagt til mærke til mig og min bil Så lægger jeg den på is en uge eller 14 dage. Så kan han ikke huske mere. Oliver, 20 år

Mens tyvene nødig selv vil ses, så holder de selv øje med beboernes adfærd og liv, så de kan vende tilbage på et tidspunkt, hvor der er fri bane, og de kan bryde ind uden at møde beboere og naboer. Indbrudstyvene interesserer sig for beboernes adfærdsmønstre.

Man ved næsten alt om dem, og om de har børn. Folk tænder lys i stuen, men tyve der ligger og kører rundt og kan se, om lyset kører hele natten. Hvis vi er i tvivl, så kan vi gå op og se, om der er nogen. Emil, 25 år

Tyvene er opmærksomme på, hvordan husholdningen ser ud, så de kan få en idé om, hvornår de kan bryde ind uden at møde mennesker. Er der børn, der kommer hjem? Er der hunde, der skal luftes, og er alarmer opsat, så hunde kan bevæge sig rundt uden at tænde dem?

Trin 2: Sondering af muligheder for arbejdsro og interessante alarmer

Tyvene interesserer sig også for naboerne. Nysgerrige og opmærksomme naboer giver tyvene dårlige arbejdsbetingelser. For Rasmus, der gik tur med hunden, betød mange mennesker hjemme og ældre, der ikke tog på arbejde, at det ikke er et sted "han gider at arbejde med".

Jo færre naboer, der er, jo bedre – så er der nok færre, der reagerer. Skiltet om nabohjælp gør ikke rigtig noget – men det er det, at man kan mærke, der er naboer. Lucas, 28 år

Indbrudstyre vil ikke ses

En vigtig del af sonderingen er mulighederne for at bryde ind uden at blive set:

- Er der hække, hegn og mure, som de kan gemme sig bag, når de bryder ind?
- Er der vinduer så store, at man vil kunne se dem under deres indbrud?
- Hvordan kommer de hurtigt og uset væk fra deres indbrud?
- Kan bilen parkeres på afstand af huset og et sted, hvor de hurtigt kan komme væk uden at blive set af naboer?

Ved en lukket vej parkerer de helst for enden af vejen, så de kan komme hurtigt ud uden at køre forbi opmærksomme og nysgerrige naboer.

Vi holder øje med, hvor der er bedst flugtmuligheder for at komme væk derfra med det, du skal have med. En halv meter høj hæk og sensorlys – der går vi ikke ind. Du er ikke skjult nogen steder. Der er større sandsynlighed for at blive opdaget. Rasmus, 36 år

Husenes overvindelige punkter

Tyvene spotter hurtigt, om døre og vinduer er lette at bryde op, så de selv let kan komme ind, og der er muligheder for at komme ud med tingene. De forbereder sig på, hvordan udfordringerne kan håndteres. De værdsætter det, hvis de ser gamle huse, hvor det ser let ud, når de fx spotter et mellemrum mellem karm og vindue.

Som en del af sonderingerne bemærker tyvene hurtigt overvågningskameraer, videoovervågning samt skiltning om alarmer og DNA-mærkning m.m. Skiltning har dog sjældent stor betydning i sig selv, og DNA mærkning omtales som en mindre risiko for, at hælerne sætter prisen ned, hvis de lyser på tingene og opdager det.

Alarmer tiltrækker tyves opmærksomhed

På turene med de tidligere tyve viste det sig, at alarmer og overvågning som tyverisikring tiltrækker tyvenes opmærksomhed, fordi de ser det som et tegn på, at huset rummer værdi, som ejerne vil passe på. Emil siger det, som mange af de andre tyvene også gav udtryk for:

Kameraerne skriger, at han har noget spændende og proklamerer, at der er noget lækkert. Emil, 25 år

På den måde har kameraer og alarmer indimellem den paradoksale betydning, at de tiltrækker indbrudstyvenes opmærksomhed. Tilsvarende observationer er gjort i England og Wales (Tilley 2015).

Alarmer og tyverisikring påkalder sig også opmærksomhed, fordi det er en del af sonderingen, at tyvene forbereder sig på, hvordan de selv og deres biler undgår at blive fanget af kameraer og videoovervågning. Indbrudstyvene tager højde for, at de er der, hvilket ofte betyder, at de ved, at deres indbrud skal være hurtigt og målrettet.

Indbrudstyvene planlægger deres indbrud efter de alarmer, der er skiltet med. For tyvene er det en del af deres kompetencer at kende og teste alarmerne, fx ved at få dem aktiveret ved et stenkast og så afvente, hvor lang reaktionstiden er.

Både den type test og tyvenes erfaringer i almindelighed får dem til igen og igen at fremhæve, at reaktionstiden altid er længere end den tid, som tyvene skal bruge på et effektivt og målrettet indbrud.

Trin 2: Alarmer og overvågning tiltrækker tyvenes opmærksomhed

Tyvene fremhæver, at alarmer og videoovervågning sjældent afholder dem fra indbrud, men får dem til at planlægge deres indbrud mere omhyggeligt. Tyvene er samtidig opmærksomme på, at det betyder, at deres indbrud skal være mere effektivt, at de kun kan nå at få meget lidt med sig, eller måske helt må afbryde deres indbrud.

Kompetente og risikovillige tyve

Når indbrudstyvene har spottet ting af værdi, fremhæver de selv, at de er svære at holde tilbage. De sætter alle deres kompetencer ind på at sondere mulighederne for at bryde ind på et tidspunkt, hvor de ikke møder beboere og andre mennesker.

Sonderingerne kan føre til indbrud samme dag eller aften, hvis de har set tilgængelige værdier. Indbruddet sker på et tidspunkt, hvor der ikke er beboere og naboer i nærheden. Men ofte vil de komme forberedte tilbage på et senere tidspunkt.

Indbrudstyvenes sonderinger er en vigtig del af de kompetencer, som de udvikler, men det er netop sonderinger og ikke nøje planlægning. Indbrud er som nævnt også drevet af spænding, hvor indbrudstyvene forbereder sig på at afprøve, om de kan bryde ind og hente værdifulde ting.

Det er gennemgående for tyvene, at det er meget mere uheldigt at blive set, opdaget og pågrebet, end det er at opgive et indbrud og komme derfra uden værdier. Derfor er de også indstillede på at prøve at bryde ind af sikrede vinduer og overvinde alarmer. Hvis det ikke lykkes, løber de væk uden tyvekoster og giver udtryk for, at de er næsten umulige at fange og dømme, når de ikke har stjålne ting på sig.

På næste side har vi samlet nogle udsagn om de overvejelser, som forskellige tyve gør sig i forbindelse med sonderingerne.

Indbrud kan forebygges ved at forstyrre tyvenes sonderinger

Her kan rådgivning og kommunikation med fordel sætte fokus på:

- Jo mindre synlige værdifulde møbler og genstande er, jo mindre påkaldes opmærksomhed fra indbrudstyvene, og jo sværere bliver tyvenes forberedelse af et effektivt indbrud.
- Opmærksomme mennesker kan forhindre indbrud under tyvenes sondering. Tyvene kan være svære at kende, når de sonderer i et kvarter. Men hilser man opmærksomt på mennesker, man møder, så møder indbrudstyvene den interesse og anerkendelse, som er ligeså negativ for dem, som den er positiv for andre borgere.
- Hvis tyvene kan se, at det er umuligt at arbejde i det skjulte, bryder de meget nødtigt ind.
- Alarmer og videoovervågning tiltrækker tyvenes opmærksomhed under sonderingerne. De tager dem med i deres forberedelse, men det skræmmer dem sjældent væk fra at forsøge et indbrud, hvis der er udsigt til at få efterspurgte varer.

Jeg har mest brugt Boligsiden. Så kan jeg se, hvor tingene sidder i et hjem. Jeg er den type, der går efter designer-ting. Folk skal passe på med at lægge op, hvad de har på Boligsiden. Det, man kan se der, gør man kommer derhen i første omgang. **Adam, 28 år**

Som regel vidste jeg, hvad der var inden – nogen kendte nogle tømrere og får information den vej igennem, i det her hus er der sådan og sådan – også boligportaler og ejendomsmæglere, hvor man kan se alt – du bliver jo vist rundt, kan se flugtveje, og hvor tingene står. **Rasmus, 36 år**

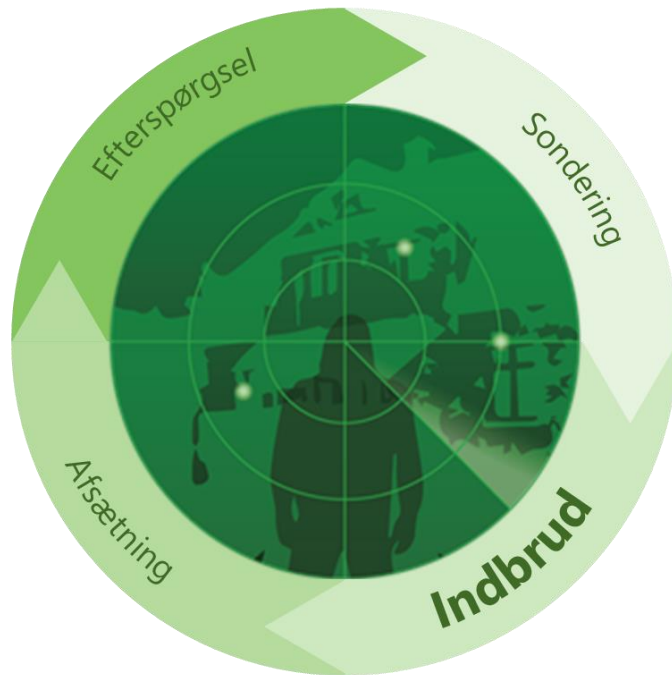
Et helt åbent hus, hvor man kigger ind ... hvor man ikke kan stå og tænke i 2 sekunder. Der har man ikke en chance, og man kan blive set. Så er løbet kørt. (...) Normalt går man rundt om bygningen – man har en høj hæk, man kan hygge sig bag. **Oliver, 20 år**

Kameraerne skriger, at han har noget spændende. De proklamerer, at der er noget lækkert. (...) De har G4S' alarmer – jeg har engang prøvet, hvor det tog dem halvanden time at nå frem til et sted, hvor vi brød ind, så dem er jeg ikke så nervøs for. **Emil, 25 år**

Jeg lægger mærke til, om de har lagt mærke til mig. Hvis en mand har lagt til mærke til mig og min bil Så lægger jeg den på is en uge eller 14 dage. Så kan han ikke huske mere. **Oliver, 20 år**

Jeg kørte ikke nogen steder uden lige at kigge på interessante huse. (...) Vi tog for det meste en bil og lå og kørte rundt, kiggede efter nogle huse, som vi så kiggede nærmere på. Er der en bil i indkørslen, persienerne oppe og ikke nogen i soveværelset efter kl. 11 om aftenen, så er der nok ikke nogen hjemme. Lys i huset er god indikator af, om der er nogen. Så kiggede vi nærmere på det, og hvis vi mente, at der ikke var nogen hjemme – var det interessant. Hvis der er designermøbler, et fint hus. Hvis det er pænt og ryddeligt, så har folk mere styr på det, så er der nok noget at komme efter. **Kevin, 26 år**

Trin 3: Indbrud er intenst teamwork

Under sonderingen har tyvene udvalgt de huse, som de vil forsøge at bryde ind i. De har som nævnt spottet værdifulde genstande eller valgt huse, hvor de formoder, at der må være efterspurgte ting. De har undersøgt, at der ikke er beboere hjemme, og at de kan bryde ind uden at blive set af nysgerrige naboer. De har også fundet et sted at parkere i nærheden.

Når tyvene vender tilbage for at begå indbrud, er de klædt på til den hurtige handling, hvor de ikke ses og spores af hverken naboer, beboere, overvågning eller politi. De kommer i anden beklædning og ofte en anden bil. De er ofte grebet af spændingen.

Jeg kommer i fuld maskering og kan ikke genkendes. Oliver, 20 år

Vi skulle altid have noget at drikke, vi kørte i biler, der som regel var stjålne og megahurtige. Vi kiggede på nettet og bilforhandlere, hvor vi kan tage deres pengeskab og alle bilerne. Når folk sætter deres biler til bilforhandler – så er der nogle nøglebokse, så tog vi dem, bare ved at køre rundt og se, om der lå nøgler på bordene. Sebastian, 32 år

Små teams på vej ind i huse uden mennesker

Indbruddene i husene bliver normalt begået i effektive hold på to, måske tre, personer. De har handsker og masker med, som de tager på, når de nærmer sig huset. De er spændte og håber, at de får de efterspurgte ting med sig. Men de er også indstillede på, at der er en risiko for, at det ikke lykkes at få nogle ting med. Der kan vise sig alligevel at være beboere hjemme.

Indbrudstyvene vil ikke møde beboere eller naboer. De har fokus på at undgå at blive set, hørt eller trængt op i en krog, så de skal flygte forbi mennesker, der ser dem. Hvis de opdager, at beboere er hjemme eller naboer holder øje, stopper de. Det er et gennemgående træk, at tyvene hellere vil udfordres af alarmer og anden sikring end af beboere og naboer.

Jeg vil hellere have en alarm end en nabo, der ringer til politiet. Ramus, 36 år

Opmærksomme naboer får tyve som Adam til helt at vende om og opgive deres indbrudsplaner.

Vi holder øje med naboerne. Hvis der er bare én nabo, der ser os gå, så kører vi et helt andet sted hen ... også selvom vi bare går på en vej og møder en med en hund, som har set os. Så ved vi jo ikke, om de synes, vi har mistænkelig adfærd ... det kan de måske tænke – hvem er vi, og hvad laver vi? Adam, 28 år

Bekymringen for at blive hørt og stoppet af naboer og andre mennesker er da også en afgørende grund til, at tyvene holder sig fra at bryde ind i lejligheder.

Hvordan skal man da bryde ind i en lejlighed? Det er alt for risikabelt – for mange mennesker. Hvis du bare larmer lidt, så kommer naboen ud. Der er altid nogen hjemme i en opgang. Du skal forholde dig til 15 mennesker. Jeg kender aldrig nogen, der har lavet indbrud i lejligheder eller boligkomplekser. Leo, 35 år

Fordi tyvene ikke vil ses, undlader de også indbrud, hvis huset er så synligt, at det er umuligt at få arbejdsro og skærme sig fra mennesker bag hække, hegn og mure. Et skarpt spotlys er afskrækkende.

Trin 3: Indbrud er intenst teamwork (fortsat)

Omvendt arbejdsrytme

Timing af tyvenes indbrud følger velkendte mønstre (Friis m.fl. 2019). Det handler om, hvornår de kan undgå at møde mennesker. Det betyder, at nogle tyve kun bryder ind om aftenen og natten, hvor de kan skjule sig i mørket, og hvor naboer sover, mens andre foretrækker at bryde ind i dagtimerne, når beboerne er på arbejde, og deres børn i institution og skole. Ferier og weekendbesøg holder tyvene også øje med, så de undgår at bryde ind, når der er mennesker hjemme.

Et par af tyvene har enkelte gange brudt ind, hvis de vidste, at beboerne sov på en anden etage eller et område afsondret fra den del af huset, som de besøgte.

Giver op, hvis alarmer forstyrrer arbejdsroen

Tyvene bliver som nævnt sjældent holdt tilbage af alarmer. Men de kan blive bremset i indbrudsforsøget, hvis de bliver overrasket af alarmer, som de ikke har fået opdaget eller afbrudt, og som larmer så højt, at det vækker naboernes nysgerrighed. Alarmer, som de ikke er forberedt på, kan afbryde tyvene under indbruddet.

Alarmer gik vi meget op i. Skjulte alarmer er en fordel, man kan ikke forhindre folk i at trænge ind ved at have alarmer. Men når der går en alarm i et hus, så stopper man for den dag i det kvarter. Det forebygger, at der kommer flere indbrud den dag ... så ved man, at der kommer nogen ud, og der bliver rapporteret, og så kører politi og G4S folk i området. Kevin, 26 år

Tyvene er generelt indstillet på at løbe den risiko og anser det ikke som meget risikabelt at give op og skynde sig væk. Uden tyvekosterne oplever de, at de er svære at pågribe og dømme. De har erfaring med, at det er svært for politi og dommere at bevise, at det er dem, der har stået bag indbruddet. Det er også indbrudstyvenes erfaring, at de ikke behøver at bekymre sig om, at vagter og politi når frem, inden de selv er væk. De er mere bekymrede for, at opmærksomme naboer reagerer i situationen eller når at se dem og deres biler. Naboer reagerer mere uforudsigeligt for tyvene og kan både handle og være vidner.

En kortvarig og fokuseret indsats

Indbruddet er normalt kort og intenst, helst under 5-7 min – tyvene arbejder koncentreret, hurtigt og lydløst på at dække eller afbryde videoovervågning og alarmer samt afmontere vinduer. Alarmer, overvågningskameraer og sikring af huse behandles som en "faglig" udfordring på samme måde som DNA-mærkning. Tyvene fremhæver igen og igen, at det ikke holder dem tilbage, men at det er en udfordring, der skal håndteres effektivt under og efter indbrud.

Hvis vi var i tvivl, om vi kunne få tingene væk, så åbnede vi, kørte og kom tilbage senere. Hvis vi først var kommet ind, skulle vi nok få det med. De små vinduer med lås på er svære at få stole ud gennem. 7 minutter skal vi klare det på, hvis vi skal undgå, der kommer nogen. Emil, 25 år

Så snart tyvene er inde i huset, handler det om hurtigt at finde værdifulde og efterspurgte ting, og få dem bragt ud af huset – helst via døre der åbnes indefra. Bliver de opdaget, skynder de sig som regel væk uden tingene.

Hvis tyvene er usikre på, om de vil blive opdaget, gemmer de tingene et sted i nærheden, så politiet ikke finder dem med tyvekoster på sig. Hellere slippe tingene og gå glip af indtjeningen end at blive fanget med tingene. Derfor er der også tyve, der gemmer tingene i en skov eller ved en mark efter et natligt indbrud, og så henter dem næste morgen, hvor de kan blive en del af den normale morgentrafik, når de kører tingene videre til hælere eller lager.

Fortsæt forebyggelse og forhindring af indbrud

Indbrudsforebyggelsen har i mange år haft fokus på indbrudsfasen. Det er da også væsentligt at fastholde og udvikle indsatsen overalt i landet. Her peger denne undersøgelse på to hovedspor.

- **Forebyggelse af, at indbrud finder sted**
Her er nabohjælp samt almindelig henvendelse til og opmærksomhed overfor besøgende i boligkvarter centralt. Hvis der kom spotlys på tyvene, så de ikke kan gemme sig bag hække og hegn, holder de sig væk.
- **Afbryde indbrud og begrænse tab og skader**
Her kan en række tiltag gøre det besværligt for tyvene, bremse dem undervejs og give dem kortere tid til at få deres varer ud fra huset: Sikrede døre og vinduer; alarmer, som også naboerne kan høre; DNA-mærkning, der gør det sværere men ikke umuligt at afsætte hælervarer; mindske efterspurgte hælervarers synlighed, så tyvene ikke er forberedte på, hvad de vil have med fra huset.

Vi i vores gruppe var tre, jeg har aldrig set eller hørt om, at man gør det alene. Man plejer at være et hold på 2-3 stykker. Det er kun afstumpede typer, der gør det alene, der er jo en vis nervøsitet og nogle opgaver – en holder øje, og vi skal være nogle stykker, også til at få ting ud og frem og tilbage i bilen. Tit røg vi en joint eller to for at dulme nerverne. Vi dulmede nerverne, inden vi tog afsted. **Nikolaj, 26 år**

Videoovervågning – jeg kommer i fuld maskering og kan ikke genkendes, så det er lige meget. Det er ikke noget, man er bange for. De helt nye plastikvinduer, dem er jeg ikke fan af – det er svært at bøvle med dem, det larmer og plastikken springer – hver gang vi rammer sådan noget, ryger der direkte en sten igennem. Ellers tager det for lang tid og larmer for meget. Når vi har dummet os, finder vi en ny måde. **Oliver, 20 år**

Jeg vil hellere have en alarm end en nabo, der ringer til politiet. Hvis en nabo ringer til politiet, så ved jeg ikke, hvornår det sker, eller om det sker. Jeg er ikke advaret om, at jeg skal skynde mig ud. Hvis en alarm går i gang, så ved jeg, at jeg skal skynde mig. Der går måske 5-10 minutter før vagtselskabet er herude, så skal man bare være ude. Det er det samme med et kamera. Principielt kan det sende en besked til ejeren, og så får han jo travlt med at komme hjem eller ringe efter nogen. **Rasmus, 36 år**

Hvis jeg kan se, der er en censor i stuen, så bliver jeg væk fra stuen, så tager jeg designerstolene, som jeg har set i køkkenet. Hvis de har hund, kravler jeg under censor i stuen og henter tingene derinde. Bærer ting hen til fx skolen ved siden af. Så henter man bilen, så den ikke bliver set af naboerne. Det virker mistænksomt at komme ind med bil på vejen, det er også for dumt, hvis der er et hus med kamera, som fanger bilen. Jeg har altid båret ting til et sidested. For at det bliver sikkert – op til 500 m. **Adam, 28 år**

Alarmer er irrelevante. Jeg prøvede at teste ved et hus, vi holdt øje – der gik 45 min., inden det gik i gang – vi kan sagtens tage et æg og en kogle på 5 min. Kameraer inden for – så tager vi bare elefanthue på. Hvis udenfor? Man kan være uheldig med, at de kan se nummerpladen på bilen, så holder vi bare længere væk. Lidt træls. Røgkanoner går vi altid væk fra igen. Men nogle nye vinduer, med jern-plastik – dem kan man ikke brække op, det larmer og der bliver man nødt til at smadre en rude – de er lidt grå i det, man kan se det på dem. **Kasper, 21 år**

Man udser sig to flugteveje, inden man går ind i huset. Det vigtigste for en indbrudstyv er at have en sikker flugtvej – jeg er aldrig blevet taget inde i et hus. Der er mange gange, hvor vi er stukket af fra politiet. **Niklas, 42 år**

Vær hjemme. Det er så svært at stoppe en indbrudstyv. Men hvis man er hjemme, så gør man det ikke. Men hvis man ser, de har designerlamper og stole, så er der ikke noget, der kan stoppe dig. Kun hvis de er hjemme, og der er mennesker omkring. **Nicklas, 42 år**

Det man er mest bange for, er at blive stoppet af politiet og blive knaldet. De er der jo ikke straks, når man laver noget. Vi holder øje med naboerne. Hvis der er bare én nabo, der ser os gå, så kører vi et helt andet sted hen ... også selvom vi bare går på en vej og møder en med en hund, som har set os. Så ved vi jo ikke, om de synes, vi har mistænkelig adfærd ... det kan de måske tænke – hvem er vi og hvad laver vi? **Adam, 28 år**

Trin 4: Afsætningen – et risikabelt trin i indbrudsprocessen

Det trin i indbrudsprocessen, hvor tyvene har samlet tingene og skal have dem afsat, beskriver flere lige – som Kevin nedenfor – som det mest risikable og farlige skridt for tyven.

Det farligste ved jobbet som tyv er at køre væk med de stjålne ting, så bliver man måske mødt af politiet. Det er det farligste. Kevin, 26 år

Tyvene står nu med de ting, som både kan fælde dem og give dem den indtjening, de kom efter.

Tyvekosterne er bevismateriale

Afsætningen er farefuld, usikker og tager længere tid end de få minutter, et indbrud kan gennemføres på. Indbrudstyvene ved, at det er vigtigt at slippe de stjålne ting så hurtigt som overhovedet muligt – helst inden for et døgn eller to. Flere siger ligesom Oliver "max to døgn".

Afsætningen handler for tyvene om at få en indtjening, men det handler også om så hurtigt som muligt at få adskilt sig selv fra tingene. Fanger man dem med varerne efter indbruddet, fanger man dem med bevismaterialet.

Faste hælere

Tyvene har normalt en række faste hælere, som de afsætter de fleste af tingene til.

Hælerne kan være etablerede butikker – særligt smykke- og indbobutikker med genbrug og møbeldesign. Det kan også være folk, der har store lader, hvorfra de afsætter tingene. Nogle af dem er tidligere tyve. Andre beskrives som:

Selvstændige, der har en masse fritid, og hvor det er hans hobby at handle med det. Nicklas, 42 år

Tyvenes fortællinger vidner om, at de kender hælernes værdisætning. De vurderer, hvor velholdte tingene er, undersøger i visse tilfælde også, om der er DNA-mærkning eller stelnumre, der reducerer prisen og kræver ekstra arbejde af hælernes. Tyvene får en pris, som der ofte er en eller anden fælles forståelse omkring. For designmøbler hører vi om priser på mellem 10 og 33 % i forhold til nyprisen. Tempoet er afgørende for tyvene og betyder også, at de går ned i pris, hvis de ikke hurtigt kan komme af med tingene.

Holder øje med efterspørgslen

Tyvene kender også selv efterspørgslen og afsætter også selv nogle af tingene i deres eget netværk.

Flere tyve solgte også tyvekoster direkte til venner og bekendte i deres netværk

Vi solgte gerne til private mennesker, folk vi snakkede med rundt omkring Kevin, 26 år

Tyvene bruger også deres netværk til at afsætte digitalt – især Facebook, DBA og krypterede apps.

Sælger man på Facebook, så fortryder man det hurtigt, der bliver hurtigt ringet til politiet – første gang satte jeg et rødt æg til salg, mange ville gerne købe den, men så stod politiet med et billede og kom og ledte efter det. Ja, man bliver klogere. Kasper, 21 år

På de sociale medier foretrækker tyvene ikke selv at udbyde tingene, men holde øje med, at bestemte ting bliver efterlyst.

Trin 4: Afsætningen breder sig over flere salgskanaler

Tyvene opsøger selv folk og kommer ud til dem med tingene, som de vil have kontant betaling for. Alternativt får de en ven til at modtage MobilePay betalingen for tingene eller til at udbyde dem.

Ting, som tyvene selv afsætter, opbevarer de nødtigt hos sig selv, men i en lade, en kælder eller lignende steder, som de kan bruge som en del af en byttehandel i deres netværk. De opbevarer tingene og ejeren af rummet får "en flot ring til konen" eller andre ting i bytte.

Tyvene lader generelt deres hælere om at afsætte til auktionshusene. Det er nogle tyves indtryk, at hælerne renser tingene for stelnumre, mærkning og eventuelt andre kendetegn, der kan spores tilbage til indbrud.

Guld og sølv afsætter mange af tyvene direkte til guldsmede. De oplever det som nemt at finde butikker, der vil aftage tingene, hvis de bare har forberedt sig på at fortælle, at de har arvet dem fra deres bedstemor eller lignende. Har de besøgt en butik for flittigt i en periode, sender de en ven, som får lidt af fortjenesten.

Salgskanaler

Nogle hælere er tidligere tyve, som er holdt op med at bryde ind, men som får yngre tyve til at bryde ind og finde ting, der er efterspørgsel efter eller ting, de selv har sonderet sig frem til.

Køber – det er pensionerede tyveknægte, de har været der og slapper lidt mere af nu. Oliver, 20 år

Andre hælere er misbrugere, som ikke har været dømt for noget. Flere tyve fortæller, at den største del af deres varer afsættes til butikker med indbo og smykker eller loppemarkeder.

Hvis man handler direkte med tyvene foregår det med kontanter. Mobilepay og sikre betalingsformer ved tyvene, at de skal holde sig fra, så disse betalingsformer forhindrer den direkte handel med tyvene. At bruge sikre betalingsformer gør det sværere både at være tyv og uerkendt køber af stjalne varer.

Afsætningen fuldender indbrudsprocessen og åbner for det næste indbrud

Danskerne køber hælervarer for ca. 2 milliarder kroner årligt. Det dækker over omkring 600.000 genstande (Kruize 2020)

I det øjeblik man køber en hælervare, gør man det attraktivt at være tyv og åbner for tyvenes næste indbrud. Så er vi tilbage ved efterspørgslen og Lucas, der vendte tilbage *ugen efter og stjæle det, som du har leveret, og også stjæle det, de ellers har.*

Et slør over fortællingen

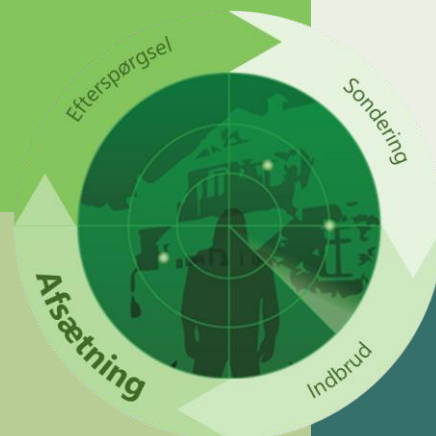
Tyvene fortæller nødtigt om, hvem de afsætter til og hvordan. De holder det helst i meget generelle vendinger, som "en i netværket", "man kender jo én, der kender én", en "smykkebutik i København" osv. Tyvene er tilbageholdende med at give konkrete oplysninger om, hvem hælterne er som personer og typer. De indleder ofte med et udsagn som Kevins: *Alle slags mennesker er hælere – gamle som unge, små som store.* På næste side er der samlet nogle udsagn om, hvordan tyvene håndterer afsætningen og selv beskriver, hvem deres hælere er.

Forebyg indbrud ved at blokere afsætningen

Skal man indbrud til livs, skal man afsætningen til livs. Og det handler om at stoppe alle aftagere af stjalne varer – både hælterne og forbrugerne.

- Hælermarkedet er ikke klart afgrænset fra resten af markedet. Afsætningen af hælervarer blander sig med afsætningen af andre varer. Det kan have den effekt, at hæleri normaliseres og opleves "afkriminaliseret". Dette kan modvirkes ved at synliggøre, hvordan stjalne ting afsættes - eksempelvis ved at fortælle om konkrete afsatte varers historie. Her vil det være illustrativt at spore konkrete hælervarer tilbage gennem hele indbrudsprocessen: Hvordan er hælervaren blevet købt, afsat, stjålet og efterspurgt.
- Kommunikationen af specifikke hælervarers biografi er et godt grundlag for at opbygge en kollektiv forståelse for, at afsætningen er en del af indbrudsprocessen, og hæleri er ligeså ulovligt som tyveri.

Jeg plejer at have 2-3 stykker at afsætte til - afhængig af, hvem der kommer med den bedste pris. Hvordan finder du af det? En app, wigger, – det er noget krypteret noget. Den, der kommer med den bedste pris, får det Ham, hvor jeg kunne opbevare min ting, der kørte jeg dem derhen direkte. Jeg tager det aldrig hjem til mig selv ... en svanestol uden nummer eller ph-lampe, så tager jeg dem måske hjem til mig selv. Guldsmede, de skriver bare dit navn op. Digital afsætning, ikke direkte Auktionshuse, det er kun ham, jeg sælger til, der gør det. Sælger man på Facebook, så fortryder man det hurtigt, der bliver hurtigt ringet til politiet – første gang satte jeg et rødt æg til salg, mange ville gerne købe den, men så stod politiet med et billede og kom og ledte efter den. Ja, man bliver klogere. **Kasper, 21 år**

Efter kl. 11 om aftenen er det farligt, og man kan let blive stoppet af politiet. Om sommeren tager vi tingene til en sidevej, vi kan fx gemme stolene med en presenning over, så kører vi hjem, også uden handsker, dagen efter om morgenen kører man hen og henter dem. Så slipper man for at køre om natten med tingene. Om dagen, hvor der er meget trafik, så bliver man ikke stoppet. Slet ikke hvis man sidder i bilen i noget pænt tøj. **Adam, 28 år**

Politiet skal have fat i dem, du afsætter til – det er nogle andre typer. En, der sidder med mange penge, som synes, det er spændende. Jeg mener, han er selvstændig og har en masse fritid, og det er hans hobby at handle med det – plus en bonus, han tjener ekstra penge. Han er ikke kendt af politiet. **Nicklas, 42 år**

Dem, jeg har solgt til, ville aldrig være tyv – de er meget ordentlige udadtil. Den ene har fx en fin butik med et godt ry. De (hælerne) ved, hvad de laver. De laver ingen fejl, der kan gøre, at de bliver taget af politiet. Jeg blev på et tidspunkt taget af politiet, som tog mig med til et lager, som en hæler havde lejet, men politiet havde ingen beviser for, at han var indblandet. **Emil, 25 år**

Vi havde en kammerat, som havde en lade, hvor vi stillede tingene. Det kunne hurtigt hobe sig op, inden man fik det solgt. Et sted med rigelig med plads, skal man have, inden man begynder at gøre sådan nogle ting – vi solgte gerne til private mennesker. Det var folk, vi snakkede med rundt omkring. Vi havde også én, der havde en butik, hvor han solgte designermøbler og den slags ting. En lille butik, hvor han solgte antikviteter og designermøbler – så opkøbte han alt, hvad vi havde til 33% af indkøbsprisen, og det lavede han overskud på. Ham med laden fik en del af kagen ved at opbevare. Vi mødte alle de mennesker i miljøet, også ham møbelforhandleren. Så var der én, der kendte én, og så røg man noget hash, og så har du et netværk på 150 mennesker. 80 % gik nok til ham møbelhandleren. Vi kunne også sætte det op på DBA. Der skulle helst gå noget tid efter indbruddet – det kunne man ikke gøre en uge efter. Det kunne vi sagtens sælge – folk kiggede på det. Jeg sagde, at kvitteringen var smidt væk, og så købte folk det. Det var let at afsætte – det overraskede mig, hvor nemt det var. **Kevin, 26 år**

Den danske smag fremmer indbrud

Dette kapitel beskriver, hvordan den udbredte danske smag for at indrette sig med bestemte designermøbler gør det lettere at være indbrudstyv: Der er stor efterspørgsel, de er lette at kende og udpege under indbrud, og de er lette at afsætte og prissætte.

Derfor er det sandsynligt, at den danske smag bidrager til det høje indbrudsniveau i Danmark.

Tyven går tilbage og peger begejstret på mange forskellige PH-lamper, som han har opdaget. Han giver også sin vurdering af hver lampes aktuelle markedsværdi.

Indbrudstyvenes og befolkningens smag for dansk design

Koglen, ægget, Coronastolen, PH-lamper, bamsestolen, pk24 – som det fremgår af de foregående sider, er tyvene fortrolige med mange af de designermøbler, som danskerne indretter sig med.

Dansk design er klart det mest attraktive. Det kan du altid komme af med. Jeg har læst op på mit danske design for at vide, hvad det er værd. I starten kan man måske ikke få så meget for det, men hvis man selv ved, hvad det er værd, kan man få en bedre pris.
Emil, 25 år

En lukrativ interesse for design

Flere af tyvene har udviklet en interesse for design og danske designere. De følger udviklingen i værdisætningen af dansk design. De læser om design, og en af dem fortæller, at han tager på biblioteket for at få mere viden om de enkelte designs kendetegn, historie, værdi og placeringen af stelnumre m.m.

Den interesse har de opdyrket, fordi de oplever, at der er stor efterspørgsel efter bestemte danske designgenstande: Det danske design er efterspurgt, det danske design er let at spotte og bruge som værdimærke i sonderingerne, det danske design er let at udpege og håndtere under indbrud; det danske design er let at afsætte og prissætte.

Det peger i retning af, at tyvene lever godt af den danske smag, hvor mange i Danmark gennem årtier har værdsat de samme designklassikere og investerer mange penge og kræfter i at indrette sig med dem.

Designklassikere

Selvom smag og behag er forskellig, så er "den danske smag" også relativt homogen. Gennem flere årtier har der været en tendens til, at bestemte danske designere og designobjekter er bemærkelsesværdigt udbredt og nyder en bredere anerkendelse sammenlignet med andre lande, hvor der er større smagsforskelle. Dansk design har haft op- og nedture på markedet, og der sker løbende justeringer i efterspørgslen.

Grundlæggende er det en del af den danske designsucces på markedet, at tingene er blevet indoptaget i forskellige tendenser – også som vintage – samtidigt med, at der er opbygget en international branding og fortælling, som også har givet det danske design en international status og værdi (Finsen 1986, Hansen 2018).

Men først og fremmest er de danske designmøbler udbredte og efterspurgt i danske boliger, hvor denne udbredelse kan være en af forklaringerne bag det høje danske indbrudsniveau.

Årsager til det høje indbrudsniveau

Hvorfor har der længe været et relativt højt indbrudsniveau i Danmark? Ekspertene fremhæver, at årsagen til, at der er flere indbrud i Danmark end i vores nabolande kan skyldes en kombination af en række forskellige faktorer: Mange enfamiliehuse, en høj befolkningstæthed og tomme boliger i den mørke årstid, en god forsikringsdækning og et højt tillidsniveau (TrygFonden 2017).

En undersøgelse fremhæver, at den mest sandsynlige af disse forklaringer er de relativt mange parcelhuse og villaer, som indbrudstyre klart foretrækker at bryde ind i fremfor lejligheder (Kruize & Sørensen, 2018).

Denne undersøgelse bekræfter som nævnt dette mønster og denne forklaring – alle indbrudstyvene foretrak huse og bortset fra en enkelt af tyvene, ville ingen forsøge sig med lejligheder, medmindre de fik et tip om lettilgængelige penge eller lignende. Men denne undersøgelse peger også på, at en yderligere forklaring på det høje danske indbrudsniveau skal findes i efterspørgselsledet i indbrudsprocessen.

Den udbredte danske smag for bestemte designklassikere gør det relativt let og lukrativt at være indbrudstyre i Danmark. Som det fremgår af hele denne rapport, spiller dansk design en rolle i alle skridt i indbrudsprocessen.

Tyvene kender en efterspørgsel, som er relativt stor og umættelig. Samtidig er designobjekterne ofte både synlige i de danske boliger og lette at genkende for tyvene, når de sonderer boliger og boligområder. Her spotter de designermøblerne og gør dem til mål for deres indbrud samtidig med, at de ser dem som et tegn på, at de sandsynligvis vil finde mere af samme slags.

I de effektive indbrudsminutter, hvor tyvene står i boligerne, har disse designermøbler også den fordel, at indbrudstyvene kender dem så godt, at de lige præcis ved, hvordan de ser ud, hvordan de klipper en koglelampe ned, og hvordan de får dem med ud.

Indbrudstyvenes og befolkningens smag for dansk design (fortsat)

Endelig viser det sig også, at dansk design er let at værdisætte, giver god indtjening og er let at afsætte. Det danske design er den eneste gruppe af ting, hvor vi hører indbrudstyvene nævne noget, der ligner faste priser, der nævnes 10-33 % - og i et enkelt tilfælde 50% - af nyprisen. Prisen afhængig af tingenes tilstand, stelnumre, DNA-mærkning, hvor travlt tyvene har med at komme af med dem, og om der er en hæler som mellemmand.

På næste side har vi samlet nogle af de mange udsagn, der vidner om, hvordan tyvene værdsætter og værdisætter dansk design.

Oplysning om risikoen for, at det efterspurgte danske design stammer fra indbrud

- Det er vigtigt for indbrudsforebyggelsen, at danskerne ved, at de deler smagen for udvalgt dansk design med tyvene, som holder øje med dansk design i hele indbrudsprocessen.
- Når den danske smag er en del af forklaringen på det høje indbrudsniveau, er det vigtigt at sætte fokus på dansk design i en indbrudsforebyggelse, der kommer hele vejen rundt om indbrudsprocessen – ikke mindst efterspørgslen og afsætningen.

Det er typisk dansk design, vi går efter. Nej, nej, vi udelader ikke arvestykker og kontanter, hvis vi synes, vi har tid, tager vi det med. Men det bedste er design - Wegner, PK24, Poul Kærholm, Poul Henningsen. Lucas, 28 år

Designerlamper er mere en død ting .. men en broche fra din gamle tante, det har for meget affektionsværdi. Rasmus, 36 år

Bedste indbrud, det var der, hvor jeg fik mest ud af det: 100.000 kr. tjent på ét indbrud. Det var designermøbler (Ægget og Koglen, der behøver ikke at være så meget for, at du rammer den pris). Æg med skammel, får du 30.000 kr. for, og Koglen får du 20.000 kr. for. Rasmus, 36 år

Designervarer har sit værdisæt. Priser har lagt sig ret stabilt. Adam, 28 år

Se, her er der dansk design, der er to Piet Hein lysestager i vinduet, og jeg kan også se en Arne Jacobsen lampe. Det fortæller mig, at der er mere derinde. Når der er lidt dansk design i vinduet, så proklamerer de, at der er mere - det er en reklame for mere af værdi ... Hov - Så er der oven i købet også fine mellemrum til kobenet. Dansk design er klart det mest attraktive, det kan du altid komme af med. Jeg har læst op på mit danske design for at vide, hvad det er værd. I starten kan man måske ikke få så meget for det, men hvis man selv ved, hvad det er værd, kan man få en bedre pris. Emil, 25 år

Man bliver selv hooked på det - hjemme ved mig har jeg kun designermøbler. Man kan godt lide det på en eller anden måde. Oliver, 20 år

Er du selv ekspert i designermøbler? Ja, jeg lånte bøger på biblioteker om, hvad de var værd. På den måde kunne jeg også få filet stelnumre af, inden jeg afsatte det. Jeg læste mig frem til at med Koglen, er der normalt ikke stelnummer, men fra mellemstørrelse og opefter er der. De er på nogle af "bladene", man skulle jo ikke sælge noget, så det kunne føres tilbage til indbrud. Det var en, der fortalte mig det - mund til mund ... så gik jeg selv i gang bagefter på biblioteket. Kevin, 26 år

7

Forebyggelse i hele indbrudsprocessen

Dette kapitel samler de anbefalinger til forebyggelse og forhindring af indbrud, som løbende er blevet udpeget i rapporten.

Indbrudsforebyggelse er en fælles forpligtelse

Undersøgelsen af indbrudsprocessen vidner om, at det er væsentligt at øge indsatsen mod hæleriet og styrke bevidstheden om koblingen mellem indbrud i private hjem og hæleri (se også TrygFonden 2017).

Denne undersøgelse peger på to varegrupper, som aktuelt spiller en vigtig rolle i indbrudsprocessen: Smykker og designermøbler. Det er derfor oplagt gennem kommunikation og rådgivning at sætte særligt fokus på at bryde efterspørgsel efter de to varegrupper og derfra følge muligheder for indbrudsforebyggelse gennem hele indbrudsprocessen.

Det fokus vil kunne mindske uerkendt hæleri og synliggøre, hvordan det at forebygge indbrud er en fælles forpligtelse, der rækker udover beskyttelsen af eget hus.

Indbrudsforebyggelsen

Man kan med fordel se på, at indbrudstyre er drevet af såvel indtjening som spænding og kompetencer.

- Indtjeningsmuligheder er en forudsætning for, at der begås indbrud. Derfor er det vigtigt, at indbrudsforebyggelsen også målrettes tyvenes marked.
- Tyvene opbygger et engagement i at udvikle kompetencer, der kan overvinde indbrudsforebyggelse. De opbygger interesser og kompetencer, som gør, at de selv oplever, at de kan overvinde det meste sikring og bryde ind, hvor der er udsigt til tilstrækkelig stor indtjening. Dette kan være udtryk for en "faglig stolthed" og selvoovervurdering, men det påvirker alligevel deres adfærd, fordi spændingen betyder, at de ofte er villige til at gøre forsøget og indimellem opleve, at det lykkes.
- Det bedste værn mod tyvenes spænding og kompetencer er beboere, der er hjemme og naboer, der kan se og holde øje. De færreste tyve oplever positiv spænding eller forsøger indbrud, hvis de kan ses af naboer eller beboere.

Et bredere perspektiv på forebyggelsen

Denne undersøgelse af indbrudsprocessen peger på, at der kan opnås en yderligere langsigtet indbrudshindrende effekt, hvis der opbygges en øget opmærksomhed på, at indbrud i boliger er uløseligt forbundet med tre øvrige skridt i indbrudsprocessen: Efterspørgsel, sonderinger og afsætning.

- Indbrudsprocessens første og sidste skridt handler om markedet, hvor tyvene afsætter deres varer og opnår deres fortjeneste. Denne undersøgelse bekræfter, at der er behov for at udvikle indsatser, der gør det vanskeligere at afsætte hælervarer (TrygFonden 2017).
- Oplysning om indbrudsprocessens fire trin giver et bredere perspektiv, som peger på, at befolkningen kan stoppe indbrud lidt længere væk fra deres egen hoveddør – hvis de får opmærksomheden og værktøjerne til at gøre det.

Indbrudsforebyggelse er en fælles forpligtelse (fortsat)

Indbrud kan forebygges ved at reducere efterspørgslen

Det første skridt i indbrudsprocessen er efterspørgslen – derfor er det vigtigt også at kaste lys over denne og rådgive om den i indbrudsforebyggelsen.

- Det er oplagt, at rådgivning og kommunikation har særligt fokus på de to varekategorier, hvorom tyvene fortæller, at efterspørgslen gør det let og lukrativt for dem at være indbrudstyre: Designervarer og smykker.
- Det vil også være oplagt at indlægge validerende procedurer, der gør det til en forpligtelse for både sælger og køber at sikre sig, at man ikke er en del af en hælhandel.

Indbrud kan forebygges ved at forstyrre tyvenes sonderinger

Her kan rådgivning og kommunikation med fordel sætte fokus på:

- Jo mindre synlige værdifulde møbler og genstande er, jo mindre påkaldes opmærksomhed fra indbrudstyvene, og jo sværere bliver tyvenes forberedelse af et effektivt indbrud.
- Opmærksomme mennesker kan forhindre indbrud under tyvenes sondering. Tyvene kan være svære at kende, når de sonderer i et kvarter. Men hilser man opmærksomt på mennesker, man møder, så møder indbrudstyvene den interesse og anerkendelse, som er ligeså negativ for dem, som den er positiv for andre borgere.
- Hvis tyvene kan se, at det er umuligt at arbejde i det skjulte, bryder de meget nødt ind.
- Alarmer og videoovervågning tiltrækker tyvenes opmærksomhed under sonderingerne. De tager dem med i deres forberedelse, men det skræmmer dem sjældent væk fra at forsøge et indbrud, hvis der er udsigt til at få efterspurgt varer.

Fortsæt forebyggelse og forhindring af indbrud

Indbrudsforebyggelsen har i mange år haft fokus på indbrudsfasen. Det er da også væsentligt at fastholde og udvikle indsatsen overalt i landet. Her peger denne undersøgelse på to hovedspor.

- **Forebyggelse af, at indbrud finder sted**
Her er nabohjælp samt almindelig henvendelse til og opmærksomhed overfor besøgende i boligkvarter centralt. Hvis der kom spotlys på tyvene, så de ikke kan gemme sig bag hække og hegn, holder de sig væk.
- **Afbryde indbrud og begrænse tab og skader**
Her kan en række tiltag gøre det besværligt for tyvene, bremse dem undervejs og give dem kortere tid til at få deres varer ud fra huset: Sikrede døre og vinduer; alarmer, som også naboerne kan høre; DNA-mærkning, der gør det sværere men ikke umuligt at afsætte hælervarer; mindske efterspurgt hælervarers synlighed, så tyvene ikke er forberedte på, hvad de vil have med fra huset.

Indbrudsforebyggelse er en fælles forpligtelse (fortsat)

Forebyg indbrud ved at blokere afsætningen

Skal man indbrud til livs, skal man afsætningen til livs. Og det handler om at stoppe alle aftagere af stjalne varer – både hælerne og forbrugerne.

- Hælermarkedet er ikke klart afgrænset fra resten af markedet. Afsætningen af hælervarer blander sig med afsætningen af andre varer. Det kan have den effekt, at hæleri normaliseres og opleves "afkriminaliseret". Dette kan modvirkes ved at synliggøre, hvordan stjalne ting afsættes - eksempelvis ved at fortælle om konkrete afsatte varers historie. Her vil det være illustrativt at spore konkrete hælervarer tilbage gennem hele indbrudsprocessen: Hvordan er hælervaren blevet købt, afsat, stjålet og efterspurgt.
- Kommunikationen af specifikke hælervarers biografi er et godt grundlag for at opbygge en kollektiv forståelse for, at afsætningen er en del af indbrudsprocessen, og hæleri er ligeså ulovligt som tyveri.

Oplysning om risikoen for, at det efterspurgte danske design stammer fra indbrud

- Det er vigtigt for indbrudsforebyggelsen, at danskerne ved, at de deler smagen for udvalgt dansk design med tyvene, som holder øje med dansk design i hele indbrudsprocessen.
- Når den danske smag er en del af forklaringen på det høje indbrudsniveau, er det vigtigt at sætte fokus på dansk design i en indbrudsforebyggelse, der kommer hele vejen rundt om indbrudsprocessen – ikke mindst efterspørgslen og afsætningen.

8

Litteraturliste

Litteraturliste

Breunig, Malene (2017), *Den iscensatte bolig. Fem studier om hjemligørelse i det 20. århundrede*. Syddansk Universitetsforlag

Finsen, Hans Carl (1986), *Den Danske Smag*. Christian Ejlers' Forlag.

Friis, C. B., Skov-Petersen, H., & Liebst, L. S. (2019): *Indbrud i Danmark. Geografiske og tidslige mønstre*. Det Kriminalpræventive Råd og Københavns Universitet.

Hansen, Per H (2018), *Danish Modern Furniture. The Rise, Decline and Re-emergence of a Cultural Market Category*. Syddansk Universitetsforlag

Heinskov, Marie Bruvik og Demant, Jakob og Kammersgaard, Tobias (2016), *Et lidt for godt tilbud? Danskernes holdninger og erfaringer med køb af hælervarer*. Københavns Universitet

Katz, Jack (1988), *Seductions of Crime: The Moral and Sensual Attractions in Doing Evil*. New York, Basic Books.

Kruize, Peter (2020), *Det danske hælermarked 2014-2019. Estimer over omfang og karakteristika, med fokus på stjalne varer, der stammer fra indbrud i privat beboelse*. Det Kriminalpræventive Råd

Kruize, Peter og Kyvsgaard, Britta (2021), *Effekter af COVID-19 pandemien på indbrud i privat beboelse*. Center for Kriminalitetsanalyse

Kruize, Peter og Sørensen, David (2017), *Det danske indbrudsniveau set i et internationalt perspektiv*. Det kriminalpræventive Råd.

Claire Nee & Max Taylor (2000) Examining burglars' target selection: Interview, experiment or ethnomethodology?, *Psychology, Crime & Law*, 6:1, 45-59

NIRAS for DKR og TrygFonden (2014), *20 tyve. En undersøgelse af indbrudstyvers motiver og adfærd*.

Sintemaartensdijk, Iris van m.fl (2021), *Mere presence of informal guardians deters burglars: a virtual reality study*, *Journal of Experimental Criminology*

Sutton, M. (1995). 'Supply by theft: Does the Market for Second-hand Goods Play a Role in Keeping Crime Figures High?', *British Journal of Criminology*, 35:3, 400-416. Sutton, M. (1998). *Handling stolen goods and theft: A market reduction approach, Research Findings No. 69*. London, UK: Home Office Research and Statistics Directorate.

Tilley, N. et. al. (2015), "Do burglar alarms increase burglary risk? A counter-intuitive finding and possible explanations". *Crime Prevention and Community Safety*, vol. 17, no. 1, pp. 1-19. (tjek i forhold til mine findings)

TrygFonden og Det Kriminalpræventive Råd (2017), *Hvad virker. Viden om indbrud og indbrudsforebyggelse i private hjem i Danmark*. TrygFonden

Wright, Richard og Decker, Scott (1994), *Burglars on the Job: Streetlife and Residential Break-Ins*. Northeastern University Press